

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse 2019. aasta koondtegevuskava

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
TEGEVUSMAHU JA EELARVE KUJUNEMINE	5
ETTEVÕTLUS JA EKSPORT	8
VÄLISINVESTEERINGUD JA TEGEVUSED VÄLISTURGUDEL	21
EESTI KUI ATRAKTIIVNE TURISMISIHTKOHT	26
INNOVATSIOONI EDENDAMINE	31
RIIGI TURUNDAMINE.....	32
TURU- JA ÄRIANALÜÜS	33
ORGANISATSIOONI STRATEEGILISED ARENGUEESMÄRGID JA TEGEVUSED	34
PEAMISED RISKID.....	38

SISSEJUHATUS

EASi 2019. a koondtegevuskava on tegevusplaan, mis:

- annab ülevaate meie kõige olulisematest tegevustest ja arengutest;
- täpsustab EASi strateegilist tegevuskava, mis on koostatud perioodiks 2019–2023;
- seab eesmärgid, mille täitmist jälgime 2019. a tegevusaruande juures.

Tegevuste planeerimisel ja elluviimisel lähtume Eesti konkurentsivõime kavast „Eesti 2020“, mille üldindikaatorid on välja toodud Tabelis 1.

Tabel 1. „Eesti 2020“ üldindikaatorid

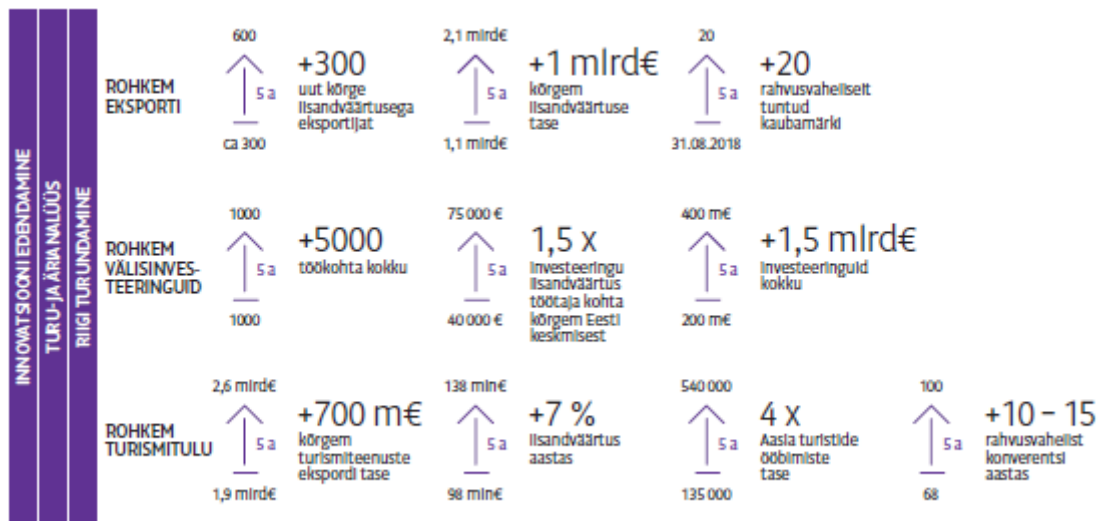
Üldindikaator	Algtase	Sihttase (2020)
Erasektori T&A kulutused	1,49% (2011)	2%
Eesti ekspordi osakaal maailmakaubanduses	0,099% (2011)	0,110%
Tööstootlikkus EL keskmisest	67% (2012)	80%

Oma tegevusega aitame kaasa Eesti majanduse pikaajaliste strateegiliste eesmärkide saavutamisele. Selleks toetame ekspordivõimeliste ning suuremat lisandväärtust loovate ettevõtete arengut. Meie kaugem eesmärk on aidata kaasa Eesti kujunemisele üheks konkurentsivõimelisemaiks riigiks maailmas.

Meie pikemaajalisem mõõdetav eesmärk

Perioodil 2019-2023 on EASi strateegiast lähtuvalt seatud eesmärgid ettevõtluse ja ekspordi, välisinvesteeringute ning turismivaldkonnas (vt Joonis 1). Nende kolme valdkonna ühisosana on fookuses ettevõtete lisandväärtuse kasv, mis on ka riiklike strateegiate põhiliseks sihiks.

Joonis 1. EASi strateegilised eesmärgid 2019-2023

EASi strateegilised tegevused 2019. a

2019. a võtame kursi kõrge lisandväärtusega ekspordivate ettevõtete, välisinvesteeringute ja turismi arendamisele. 2018. a valmis EASi strateegiline tegevuskava 2019-2023, mis pakub välja mudelid ja printsiibid, kuidas edaspidi riik sekkub ettevõtlusesse ning seab strateegilised ja

operatiivsed sihttasemed järgnevas viieks aastaks. Alates 01.09.2018 on EASi regionaalarenguvaldkonna meetmed läinud üle Riigi Tugiteenuste Keskusesse (RTK). 01.04.2019 on järgmine üleminek, mil maakondlikud arenduskeskused (MAK) liiguvad RTKsse. Selliselt aina enam on EASi fookuses ambitsioonikad ettevõtted, kes läbi ekspordi loovad kõrget lisandväärtust. Põhitegevusvaldkondi läbivalt toetavate tegevuste prioriteetseid ja strateegilisi tegevusi ning arengusuundi käsitleme põhjalikumalt viimases peatükis Organisatsiooni strateegilised arengusuunad ja tegevused. Kolme põhivaldkonna vaates on 2019. a eesmärkide saavutamiseks strateegilised tegevused järgmised:

Ettevõtluse ja ekspordi valdkonnas:

- ❖ klientide tundmiseks ja leidmiseks on oluline ettevõtlusmaastiku kaardistamine ja ambitsioonikate ettevõtete tuvastamine;
- ❖ kliendihaldus ja -arendus on oluline konkreetsete ettevõtete probleemi tuvastamisel ja abi leidmisel.

Välisinvesteeringute ja välisturgude tegevuste valdkonnas:

- ❖ globaalsetes konkurentsitingimustes investorite leidmine;
- ❖ Eesti majanduse väärtuspakkumise koostamine ja turundamine potentsiaalsetele investoritele, et teha Eesti majanduskeskkond nende investeerimisplaanide jaoks atraktiivseks.

Turismi valdkonnas:

- ❖ prioriteetsete ja kasvavate sihtturgude esma- ja korduvkülastuste soodustamine, sh kõrghooaja väliselt;
- ❖ äriturismi arendamine konverentsiturismina ja läbi täiendavate lennuliinide lisandumise;
- ❖ turismi tulu suurendamiseks külastuste kestuse pikendamine ja turismiteenuste tarbimise kasvatamine.

EASi 2019. a tegevuste kogueelarve mahuks on planeeritud 81,3 miljonit eurot. Koondeelarve jaotus finantseerimisallikate ja tegevusvaldkondade kaupa on järgmine (vt Tabel 2):

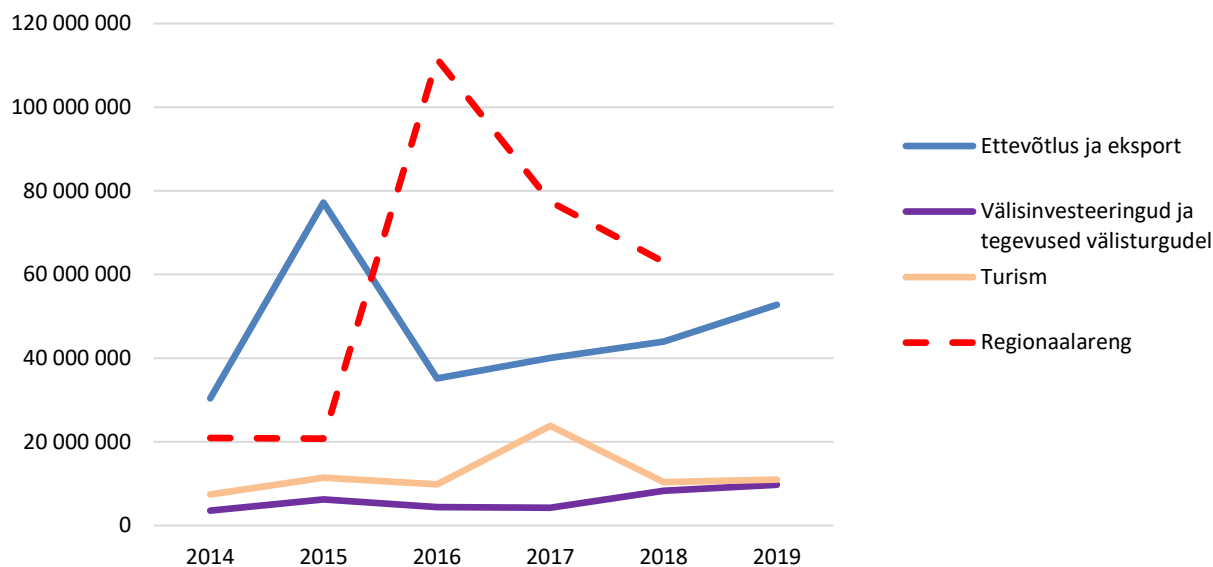
Tabel 2. EASi 2019. a koondeelarve

Eelarve alajaotuse nimetus	2019. a EELARVE (eurodes)
KULUDE JA INVESTEERINGUTE KATTEALLIKAD:	
Sihtfinantseerimise vahendid	27 839 937
Sihtotstarbelised tulud	7 847 991
Struktuurifondide (SF) lubatud otsustusmaht	45 548 294
Muud kulude katteallikad	44 000
KULUDE JA INVESTEERINGUTE KATTEALLIKAD KOKKU	81 280 222
KULUD JA INVESTEERINGUD:	
Haldustegevuste kulud	4 597 126
Haldustegevuste investeeringud	320 833
Põhitegevuste kulud ja investeeringud	76 362 263
KULUD JA INVESTEERINGUD KOKKU	81 280 222

TEGEVUSMAHU JA EELARVE KUJUNEMINE

Valdkondade eelarved on toodud järgmisel joonisel.

Joonis 2. Põhivaldkondade tegevusmahud 2014-2020

Tabel 3. Tegevusmahtude võrdlus 2014-2019

Tegevused	2014	2015	2016	2017	2018*	2019*
Registreeritud uued taotlused	1724	937	1243	910	720	725
Registreeritud aruanded	2020	2070	885	1338	990	904
Registreeritud maksetaotlused	2438	1976	1680	2105	1220	1218
EASi rakendustegevuste maht (mln EUR)	24,1	25,5	21,9	27,1	32,1	34,6
Finantseerimisotsuste arvud	1070	500	760	631	495	525
Teostatud paikvaatlused ja kliendikülastused	874	925	593	450	150	125
Algatatud hanked	429	446	368	230	350	450

* prognoos 2018.11 seisuga

Ülevaade 2019. a tegevusmahust, kuludest-investeeringutest ning nende katteallikatest

EASi 2019. a tegevuste kogueelarve mahuks on planeeritud 81,3 miljonit eurot, tegevuste maht võrreldes 2018. a väheneb 52,9 miljonit eurot ehk -40% (võrdluseks: 2018. a koondeelarve maht oli 134,2 miljonit eurot).

Tabel 4. Kogueelarve muutus 2018-2019

Eelarve alajaotuse nimetus	2018. a EELARVE	2019. a EELARVE	eelarve MUUTUSED	
KOKKU	134 201 616	81 280 222	-52 921 394	-39%

2019. a koondelarves toimunud muudatused võrreldes 2018. a:

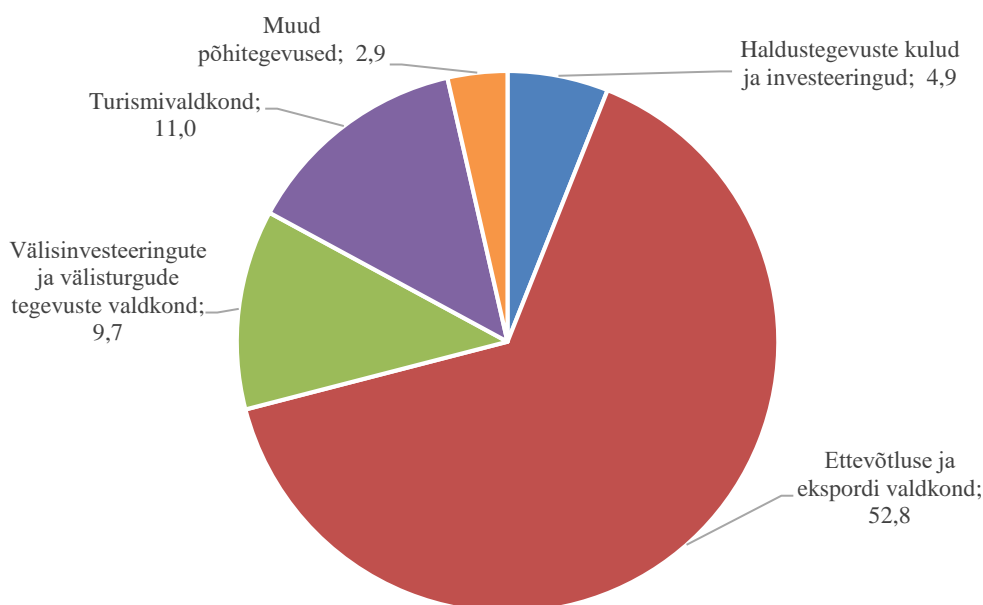
- **põhitegevuste finantseerimisotsuste** maht on vähenenud 55,4 miljonit eurot ehk -57% (2019. a eelarve 41,7 miljonit eurot, 2018. a eelarve 97,1 miljonit eurot). 2019. a finantseerimiseelarve vähenemise toob kaasa toetusseemide liikumine RTKSse;
- **põhitegevuste rakenduskulude ja investeeringute** maht on võrreldes 2018. a eelarvega kasvanud 2,5 miljonit eurot ehk 8% (2019. a eelarve 34,6 miljonit eurot, 2018. a eelarve 32,1 miljonit eurot);
- **haldustegevuste halduskulude** maht on suurenenud 0,1 miljonit eurot ehk 2% (2019. a eelarve 4,6 miljonit eurot, 2018. a eelarve 4,5 miljonit eurot);
- **haldustegevuste investeeringute** maht on vähenenud 0,2 miljonit eurot ehk -34% (2019. a eelarve 0,3 miljonit eurot, 2018. a eelarve 0,5 miljonit eurot).

Tabel 5. Kulud ja investeeringud valdkondade kaupa

Eelarve alajaotuse nimetus	2018. a EELARVE	2019. a EELARVE	eelarve MUUTUSED	
Haldustegevuste kulud ja investeeringud	4 973 447	4 917 959	-55 488	-1%
Põhitegevuste kulud ja investeeringud	129 228 168	76 362 263	-52 865 805	-41%
<i>sh ettevõtluse ja ekspordi valdkond</i>	43 990 457	52 770 205	8 779 748	20%
<i>sh välisinvesteeringute ja välisurgude tegevuste valdkond</i>	8 274 222	9 744 129	1 469 907	18%
<i>sh turismivaldkond</i>	10 384 448	10 955 622	571 174	6%
<i>sh regionaalarengu valdkond</i>	63 045 800	0	-63 045 800	-100%
<i>sh muud põhitegevused</i>	3 533 241	2 892 307	-640 934	-18%
KULUD JA INVESTEERINGUD KOKKU	134 201 615	81 280 222	-52 921 393	-39%

Eelarve jagunemist põhitegevusvaldkondade kaupa illustreerib järgmine joonis (vt Joonis 3), eelarveliste vahendite kasutamise detailne ülevaade on toodud koondtegevuskava järgnevatel peatükkides.

Joonis 3. Põhitegevusvaldkondade eelarvete jagunemine (miljonites eurodes)

Tabel 6. Ülevaade EASi personalikuludest

Eelarvestatud ametikohtadega seonduvad kulud	2018. aasta		2019. aasta		Muutus	
	ameti-kohtade arv	tööjõukulud (maksudega)	ameti-kohtade arv	tööjõukulud (maksudega)		
KOKKU	324	11 951 544	292	13 011 582	1 060 038	9%
<i>sh nõukogu, auditikomitee ja tasude komisjoni liikmed</i>		50 799		51 418	619	1%
<i>sh juhatuse liikmed ja koosseisulised töötajad</i>	298	9 807 988	268	10 043 108	235 120	2%
<i>sh koosseisuvälised töötajad</i>	26	1 344 916	24	1 312 301	-32 615	-2%
<i>sh tulemustasufond</i>		747 841		815 736	67 895	9%
<i>sh reserv</i>				789 019	789 019	

Tabel 7. Kulude ja investeeringute katteallikad

Eelarve alajaotuse nimetus	2018. a EELARVE	2019. a EELARVE	eelarve	
			muutus	muutus
Sihtfinantseerimise vahendid	31 863 767	27 839 937	-4 023 830	-13%
<i>sh uus halduskulude eraldis</i>	4 698 700	4 542 000	-156 700	-3%
<i>sh eelmiste perioodide tulem</i>	894 346	779 136	-115 210	-13%
<i>sh tehniline abi</i>	3 125 476	2 628 833	-496 643	-16%
<i>sh eraldised riigieelarvest</i>	23 145 245	19 889 968	-3 255 277	-14%
Sihtotstarbelised tulud	6 219 957	7 847 991	1 628 034	26%
Struktuurifondide (SF) lubatud otsustusmaht	96 077 694	45 548 294	-50 529 400	-53%
Muud kulude katteallikad	40 198	44 000	3 802	9%
KULUDE KATTEALLIKAD KOKKU	134 201 616	81 280 222	-52 921 394	-39%

Sihtfinantseerimise vahendid moodustavad kokku **27,8 miljonit eurot**, sh.

- 1) *halduskulude eraldis riigieelarvest 4,5 miljonit eurot* ja *eelmiste perioodide tulem 0,8 miljonit eurot*, mis on planeeritud haldus- ning põhitegevuste rakendamiseks seotud kulude katteks.
- 2) *tehnilise abi vahendid 2,6 miljonit eurot*, millest on planeeritud:
 - a) Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (edaspidi: MKM) poolt finantseeritavate toetuskeemide rakendustegevusteks 2,3 miljonit eurot,
 - b) Kultuuriministeeriumi (edaspidi: KuM) poolt finantseeritavate toetuskeemide rakendustegevusteks 0,3 miljonit eurot.
- 3) *eraldised riigieelarvest 19,9 miljonit eurot*, millest on planeeritud:
 - a) MKMi poolt finantseeritavatele riigieelarvelistele programmidele ning toetuskeemidele 19,9 miljonit eurot,

Sihtotstarbelised tulud (sh. Euroopa Komisjonist, Eesti-Norra jt. koostööprogrammidest) laekuvad vahendid moodustavad kokku **7,8 miljonit eurot**, millest on planeeritud:

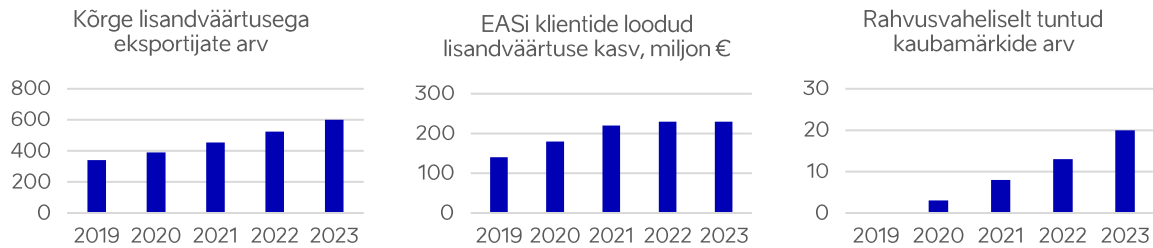
- a) MKMi poolt finantseeritavatele programmidele ning toetuskeemidele 7,8 miljonit eurot,

SF lubatud otsustusmaht moodustab kokku **45,5 miljonit eurot**, millest on planeeritud:

- a) MKMi poolt finantseeritavatele struktuurivahendite programmidele ning toetuskeemidele 41,6 miljonit eurot;
- b) KuMi poolt finantseeritavatele struktuurivahendite programmidele ja toetuskeemidele 3,9 miljonit eurot.

ETTEVÕTLUS JA EKSPORT

Ettevõtluse ja ekspordivaldkonna strateegiliste eesmärkide teerada

Ettevõtluse ja ekspordivaldkonna prioriteedid

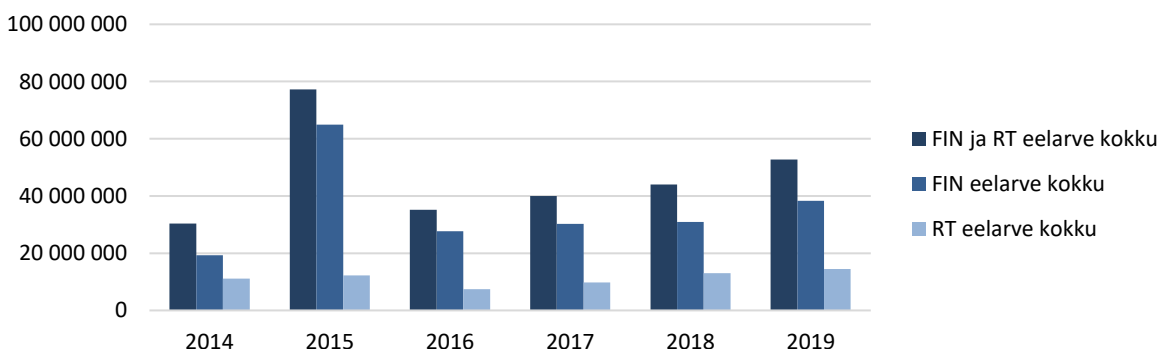
Prioriteediks on EASi uue strateegia järgi seatud ambitsioonikate eesmärkide saavutamine. Peamine eesmärk on 2019. a 340 kõrge lisandväärtusega eksportijat ning 140 miljonit eurot lisandväärtust. Viimane on täpselt kaks korda kõrgem eesmärk kui oli 2018. a, mis tähendab, et ettevõtted peavad olema väga ambitsioonikad ja EASi pakutavad teenused ettevõtete jaoks tulemuslikud. Ca 680 ettevõtet, kellega aktiivselt kliendihalduses tegutseme, peavad keskmisena kasvatama oma lisandväärtust üle 200 000 euro.

Teenuste arendamise suunal on peamiseks fookuseks uue strateegia järgi uute tegevuste väljatöötamine. Kasvuprogrammid, mis aitavad ettevõtetel tervikliku tegevuste paketi abil välisurget vallutada, rahvusvaheliste ekspertide kaasamine, sektoripõhine riigiturundus, Aasia infokeskus ja ettevõtete ning teadusasutuste kokku viimine on peamised märksõnad, mis 2019. a arenguid iseloomustavad. Lisaks on jätkuvalt prioriteediks ettevõtte arenguprogramm, mis aitab ettevõtetel tegeleda nii tootearenduse, tootlikkuse kui ka välisurgetele minekuga. 2019. a tuleb uute asjade käimatõmbamise ja ettevõtetele kasulike tegevuste jätkumise aasta.

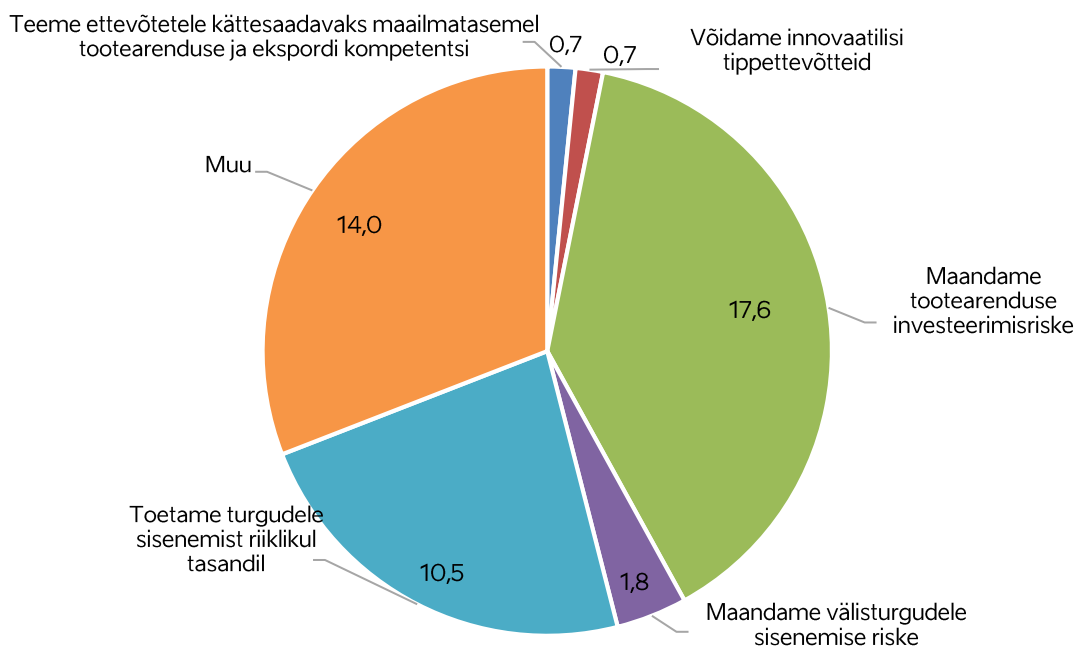
Eelarve

Ettevõtluse ja ekspordi valdkonna põhitegevuste eelarve (vt Joonis 4, detailsem jaotus on toodud peatüki lõpus) 2019. a on 52,8 miljonit eurot, millest rakendustegevuste eelarve on 14,4 miljonit eurot ja finantseerimiseelarve 38,3 miljonit eurot. Joonis 5 annab ülevaate valdkonna eelarve jagunemise kohta eesmärkide lõikes.

Joonis 4. Ettevõtluse ja ekspordi valdkonna finantseerimis- (FIN) ja rakendustegevuste (RT) eelarved 2014-2018 ja 2019. a prognoos (eurodes)

Joonis 5. Ettevõtluse ja ekspordi valdkonna eelarve* jagunemine strateegiliste suundade lõikes (miljonites eurodes)

* Põhitegevuste ja finantseerimiseelarve ilma tööjõukuludeta

Ettevõtluse ja ekspordivaldkonna strateegia elluviimise tegevused 2019. a:

1. Teeme ettevõtetele kättesaadavaks maailmatasemel tootearenduse ja ekspordi kompetentsi

EASi klientide kaasatud tootearenduse ja ekspordi kompetentsiga tippspetsialistide arv				
2019	2020	2021	2022	2023
10	35	35	35	35

Selleks, et innovatiivsetel Eesti ettevõtetel oleksid teadmised ja oskused, kuidas nende käsutuses olevat intellektuaalomandit strateegiliselt oma ärieesmärkide saavutamiseks ära kasutada ja kuidas opereerida turgudel, kus tegutsevad ka oma intellektuaalomandi õigusi kaitsvad konkurendid, pakub EAS ettevõtetele uute teenustena strateegilise suunitlusega **intellektuaalomandi teenuseid**. Teenuste tulemusena saab ettevõtte konkreetsed tegevusplaanid, kuidas maandada intellektuaalomandiga seotud riske ning kasutada ära sellest lähtuvad ärivõimalused.

Intellektuaalomandi strateegilise nõustamise käigus saab ettevõtte kiirelt informatsiooni, mis on tarvilik strateegilise tähtsusega otsuste tegemisel intellektuaalomandi valdkonnas. Näiteks aidatakse ettevõtetel läbi mõelda, kuidas konkreetse tootega seotud intellektuaalomandit kaitsta, kuidas tagada intellektuaalomandi omandiahel või kuidas siseneda litsentsiläbirääkimistesse. **Toote intellektuaalomandi diagnostika** on ettevõtte toote või teenusega seotud intellektuaalomandi süvendatud analüüs. Diagnostika käigus tuvastatakse toote oluliste komponentidega seotud intellektuaalomand, selle tüübid, võimalikud kaitsmise viisid ning nendega kaasnevad riskid ja võimalused, koostatakse ülevaade toote paiknemisest innovatsioonimaastikul jne. Diagnostika resultaatina koostatakse üksikasjalik tegevusplaan tuvastatud riskide maandamiseks ja võimaluste ära kasutamiseks. **Ettevõtte intellektuaalomandi**

strateegia diagnostika käigus tuvastatakse ettevõtte käsutuses olev intellektuaalomand, selle allikad ja omandiahelad ning analüüsitakse intellektuaalomandi käsitlemise protseduure. Koostatakse ka *technology intelligence* analüüs, mis annab ülevaate tehnoloogiavaldkonna innovatsioonimaastikust ja arengusuundadest. Analüüsi tulemusena koostatakse praktiline tegevusplaan, mis on oluliseks sisendiks ettevõtte intellektuaalomandi strateegia väljatöötamisel või täiendamisel.

2019. a jätkame eelmisel aastal alustanud ettevõtte omanikele ja juhtidele suunatud koolitus- ja mentorprogrammist koosnevate **strateegia praktikumidega**. Strateegia praktikumis analüüsivad ettevõtted ümbritsevat turgu ja muid trende ning kaasajastavad koolitaja ja mentori abil oma strateegiat ja ärimudelit. Strateegia praktikum on suunatud EASi võtme- ja kasvuklientidele.

Perioodil 2016-2018 pakkusime Ettevõtte arenguprogrammi II etapis **klientidele mentorteenust ja valdkondlikku diagnostikat**, et aidata ettevõtetel välja töötada ja realiseerida ambitsioonikaid arengu- ja kasvuplaane. 2019. a planeerime jätkata kahe valdkonna (turundus ja müük, tootmine või teenuse arendamine) diagnostika osutamisega. Pakume teenust ambitsioonikatele võtme- ja kasvuklientidele, kes on valmis investeerima, soovivad kasvada ja areneda, liikuda uutele turgudele ning tuua turule uusi tooteid ja teenuseid.

2019. a alustame EAS Ärimentorprogrammi ja Väikeettevõtte arenguprogrammi baasil loodud **EAS kasvuettevõtja mentorprogrammi** elluviimisega. Programmi raames moodustatakse 50 mentor-mentii koostööpaari, kes tegutsevad mentii ettevõtte arenguplaanide teostamise suunal. Lisaks sisaldab teenus kümnest erinevast temast koosnevat koolitusprogrammi ning seminare, koolitusi ja väljasõite mentoritele. Programmis osalevad valdavalt 3-5 aastat tegutsenud ettevõtjad, kel on ambitsioonikad kasvuplaanid ning soov kasvatada või alustada eksporti. Programmi kaasame ka 10 loomevaldkonna ettevõtet, et tõsta loomemajanduse sektoris tegutsevate ettevõtjate suutlikkust saavutada turutingimustes majanduslikku edu, sh tõsta ekspordivõimekust.

Välja töötamisel on uus teenus, mille eesmärgiks on 2019. a viimases kvartalis alustada ettevõtetele **rahvusvahelise kogemusega ekspertide** vahendamisega, kes aitavad näha uute tehnoloogiatega seotud võimalusi ning jagavad teadmisi uute tehnoloogiate ja rahvusvaheliste trendide kohta. Rahvusvaheliste ekspertide kaasamisel aitame ettevõtetel tooteid disainida, digitaliseerida ja kasvuprogrammide kaudu välisturgudele viia. Samuti anname ettevõtetele võimaluse kaasata ka tugeva rahvusvahelise ekspordikompetentsiga eksperte.

2. Võidame innovaatilisi tippettevõtteid

EASi uuest strateegiast lähtuvalt töötame 2019. a I kvartalis välja teenusmudeli **ettevõtete ja teadusasutuste koostöök**s, et aidata ettevõtteid innovaatiliste toodete ja teenuste väljatöötamisel. Mudeli väljatöötamiseks kogutakse 2018. a lõpus sisendit ettevõtetelt ja teadusasutustelt ning eesmärgiks on tegevustega alustada 2019. a II kvartalis.

Kliendihalduses pöörame rohkem tähelepanu koostööle oma valdkonna tippettevõtetega. Selleks on 2018. a sügiseks **kliendihaldurid valdkondlikult spetsialiseerunud**. Lisaks teevad kliendihaldurid koostööd valdkondlike erialaliitude ja klastritega. Fookuseks valdkondlikult ambitsioonikate ettevõtete leidmine ja nende vajaduste parem mõistmine. Eesmärgiks vajaduspõhiselt personaalsete teenuste pakkumine ja seeläbi tugi ettevõtte ambitsiooni realiseerimiseks.

Kliendihalduse eesmärgiks on olla vääriline partner ettevõtetele valdkondliku või sihtturgudega seotud informatsiooni vahendamisel. Samuti on oluline tagada ettevõtte huvide kaitsmine kliendisuhtluse käigus kaardistatud äri kitsaskohtade ja võimaluste osas.

3. Maandame tootearenduse investeerimisriske

Uue tootega turule tulnud EASi klientide arv				
2019	2020	2021	2022	2023
20	20	20	20	20

2019. a on jätkuvalt rõhuasetus **ettevõtte arenguprogrammil**, mille keskseks eesmärgiks on aidata ettevõtetel välja töötada ja realiseerida ambitsioonikaid arengu- ja kasvuplaane, keskendudes uute toodete väljatöötamisele ja turule toomisele. Arenguprogrammi arvame keskmiselt 5-6 uut ettevõtet kuus. 2018. a septembri lõpu seisuga on arenguplaani ellu viimas 116 ning arenguplaani koostamas 66 ettevõtet. 2019. a finantseerimismahu prognoosiks on 13,8 miljonit eurot ja eesmärgiks toetada 50 ettevõtet. Lisaks oleme tootearenduse valdkonnas oluliselt kasvatamas teenuste portfelli, pakkudes uusi koolitusprogramme, mille peamiseks eesmärgiks on ära katta kogu tootearenduse protsessi kriitilised etapid ning intellektuaalomandi teemad.

Uue teenusena on **toote turule toomise meistriklassis** rõhuasetus praktiliste teadmiste andmisel, kuidas kiirendada ja parendada ettevõtete võimekust uue toote turule toomises. Antud meistriklassi abil saavad ettevõtted tervikpildi toote turule toomisega seotud ettevalmistusest ja elluviimisest, suurendades sellega uute toodete õnnestumise määra. Hiljemalt aasta pärast toote turule toomise meistriklassi läbimist on osalenud ettevõtted turule toonud 40 uut toodet.

Prototüüpimise ja testimise meistriklassis on rõhuasetus praktiliste teadmiste andmisel prototüübi loomise ning sihtgrupi peal testimise kohta. Lisaks mentortoele ja koolitajatele annavad oma teadmisi ettevõtjatele edasi ka praktikud läbi oma kogemuslugude. Meistriklassis osalenud ettevõtetel on valminud 40 uut toote prototüüpi hiljemalt 6 kuud pärast meistriklassi läbimist.

Tootearenduse meistriklasse aitab ettevõtetel omandada praktilisi teadmisi ja oskusi uue toote ja/või teenuse väljatöötamiseks ning turule toomiseks. Programmis osalev ettevõtte saab toeks mentori, kes aitab ettevõtet tootearenduse plaani koostamisel ning tootearendusprotsessis. 2017. a alanud programm lõpeb 2019. a kevadel ja edaspidi on meie poolt pakutavad tootearendusteemalised koolitusprogrammid spetsiifilisemad ja kompaktsemad.

Tänase Disainibuldooseri programmi asemel alustame **Disaini meistriklassiga**, mis koosneb koolitustest ja koostööst kogenud disainijuhiga, kes viib ettevõttes läbi disainiauditi ja on ettevõttele mentoriks disainiprojekti elluviimisel. Disainist juhitud tootearendusprotsess seab esikohale kliendikeskse lähenemise, mille alusel toote arendamine saab alguse kliendist ja tema probleemi lahendamisest, mitte vastupidi.

Tööstuse digitaliseerimise valdkonnas jätkame 2019. a tööstusettevõtetele mõeldud **ideepäevade ja arendusnädalavahetustega**, mille käigus luuakse IT- ja tööstusettevõtete ning spetsialistidega koostöös ideelisi lahendusi tööstusettevõtete paremaks digitaliseerimiseks ning arendatakse välja esmased prototüübid. Ideepäevade ja arendusnädalavahetuste tulemusena on eesmärgiks luua vähemalt seitse ideelist lahendust ja seitse esmast prototüüpi.

Foto: Tark Tööstus arendusmaraton: tarneahel toormest tooteni. Autor: Vladislava Surnikova

Jooksvalt saab taotlusi esitada 2018. a oktoobris avatud **digidiagnostika toetusmeetmesse**, mis on suunatud töötleva tööstuse ja mäetööstuse ettevõtjatele. Projekt hõlmab hinnangut digitaliseerimise, automatiseerimise ja tootmiskorralduse tasemele ettevõttes ning selle põhjal valmivat parandustegevuste soovituslikku ajakava koos prognoosiga tegevuste maksumusele, tegevuste tasuvusajale ja mõjule ettevõtja majandusnäitajatele. Ootus on toetada aastas vähemalt 40 ettevõtet. 2019. a valmib ka teenus **digitaliseerimise prototüüp ettevõttele**, milles viie päeva jooksul ettevõttes kohapeal toimivas *workshop*'is prototüübitakse ja testitakse Sprint-meetodil manuaalse tootmisprotsessi või selle osa digitaalne lahendus.

Teadlikkuse tõstmiseks korraldame seminarisarja „**Digilahendused tööstusele**“, mis katavad kogu tööstusettevõtte väärtusahelat. 2019. a on soov kaasata seminaridele vähemalt 240 osalejat. **Digitaliseerimise lühikoolitused** käsitlevad kolme erinevat digitaliseerimise alateemat, mis moodustavad ühe tervikliku teema – targa tehase loomise põhimõtted.

Eesti ettevõtjate uuenduslikke IKT projekte toetame **Eesti-Norra koostööprogrammist „Green ICT“**, millega soovime kasvatada ettevõtjate rahvusvahelist konkurentsivõimet, lisandväärtuse kasvu ja ressursisäästlikkust. Eelkõige on toetus suunatud tööstuse digitaliseerimise, IKT tootearenduse ja personaalmeditsiini edendamiseks. Projektide ettevalmistamist toetava väikeprojektide voo avame 2018. a lõpus ning põhiprojektide taotlemine avaneb 2019. a.

2018. a korraldame koos Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidu ning TalTech'iga Eesti tööstusettevõtetele suunatud rahvusvahelise konverentsi **Industry 4.0 in Practice**, kus osales ligi 350 inimest. 2019. a on konverentsi peakorraldaja TalTech ning EAS jätkab konverentsi partnerina.

2019. a prognoosime aktiivset taotlemist eelneva aasta II pooles avatud **tootearenduse toetusmeetmesse**. Toetusega on võimalik väikese ja keskmise suurusega töötleva tööstuse

ettevõtjatel investeerida prototüüpide loomisse ning neid valideerida. Projektiplaani elluviimise tulemusel suureneb ettevõtja lisandväärtus ja müügikäive uutest ekspordipotentsiaaliga toodetest.

4. Maandame välisurgudele sisenemise riske

Üheks EASi strateegiliseks eesmärgiks on Eesti ekspordi sihturgude geograafiline laienemine, mis tähendab tegelemist kaugemate riikide ja ärikultuuridega. EASi **Aasia infokeskus** pakub nii turu analüüsi kui ka soovitusi turule sisenemiseks. Teeme seda läbi sihturgudel (Singapuris, Indias, Jaapanis) olevate ekspordinõunike kui ka Tallinna kontoris töötavate Hiina ja Jaapani ekspertide. Pakume ettevõtetele individuaalse nõustamise teenust, sektoripõhiseid turuülevaateid ja korraldame temaatilisi sihtturu seminare. Kuna Aasia infokeskuse üheks põhiliseks eesmärgiks on üldise teadlikkuse tõstmine Aasia turgude võimaluste osas, siis oleme üks Asia Update 2019 konverentsi korraldajatest. Samuti oleme oluliseks partneriks teistele riigiasutustele Aasia teemadel ning koostöös Swedbank'i ja Eesti Kaubandus-tööstuskojaga korraldame Made in Estonia Ekspordikonverentsi, mis toob kokku nii ettevõtjad kui ka avaliku sektori.

Foto: Made in Estonia Ekspordikonverents 2018. Autor Kaarel Langemets

EASi ekspordinõunikud tegutsevad lisaks eelnevalt nimetatud kolmele turule (Singapur, India ja Jaapan) veel üheksal turul Skandinaavia riikides ja Lääne-Euroopas (Saksamaal, Prantsusmaal, Hollandis ja Suurbritannias). 2018. a lõpus avame uue esinduse Araabia Ühendemiraatides (Dubais) ja 2019. a alguses USA idarannikul (vt Joonisel 6 riike, kus on EASi ekspordinõunikud). Ekspordinõunikud pakuvad erinevaid teenuseid konsultatsioonist turu-uuringuteni, ärikontaktide loomise sündmuste korraldamist ja viivad läbi sihtturuseminare Eestis, kaasates välisriigi ja Eesti kogemustega spetsialiste. Lisaks osalevad ekspordinõunikud aktiivselt erinevatel seminaridel ja konverentsidel, kus nad esinevad vastava sektori või teema kajastamisel emakeelsete

ettekannetega. Samuti on ekspordinõunikud abiks VIP ja ärivisiitide korraldamisel eelnimetatud riikidesse.

Joonis 6. EASi ekspordinõunikega kaetud riigid

EAS pakub võimalusi kontaktibaasi laiendamiseks ja nähtavuse tõstmiseks välisurul, samuti aitame Eesti ettevõtetel nende tooteid ja teenuseid maailmale tutvustada. Selleks korraldame 2019. a viis kontaktreisi Euroopa (Saksamaa, Austria, Šveitsi, Hollandi, Norra) turgudele ja ühe kontaktreisi Jaapanisse. Kontaktreisi raames saab osaleja kasulikku turuinfot ning organiseerime ettevõtetele sihtturgudel viis kohtumist potentsiaalsete koostööpartneritega ettevõtte poolt kirjeldatud profiili alusel.

5. Toetame turgudele sisenemist riiklikul tasandil

EASi klientide ekspordi müügitulu kasv aastas (miljon eurot)				
2019	2020	2021	2022	2023
100	110	120	130	140

Välisurgudele sisenemine ei ole olnud kunagi lihtne, kuid viimase aja muutused maailmamajanduses on olukorra Eesti ettevõtete jaoks veelgi keerulisemaks muutnud. Sellest tulenevalt soovime panustada kompleksele lähenemisele ettevõtete abistamisel pakkudes tuge nii ekspordiks valmistumisel kui ka juba konkreetsete tegevuste elluviimisel.

Ekspordikoolitustest käivitub 2019. a algul **Süsteemne eksport Euroopas**, mille käigus anname süsteemse raamistiku uuele turule sisenemiseks vajalikest tegevustest ja ettevalmistustest. Ekspordijuhid õpivad kaheksa koolituspäeva jooksul, kuidas valida sihtturgu ja sisenemisstrateegiat, kuidas teha turu-uuringut ja arendada ettevõtte kuvandit. Samuti tegeletakse digitaalsete müügikanalitega, läbirääkimis- ja müügioskuste arendamisega ning ekspordipartnerite juhtimise teemadega. Detailsemalt käsitleme Rootsi, Norra ja Saksamaa turge. Hiina turust huvitatud ettevõtete esimesi samme toetab koolitussari **Süsteemne eksport Hiinas**.

Ekspordikoolituste tuumiku moodustavad 2019. a **kasvuprogrammid**, mis koondavad ühe sihtturu või sektoriga seotud eksporditegevusi – toote testimist sihtturul, koolitusi, nõustamist, äri võimaluste loomist, rahvusvaheliste ekspertide *know-how* kaasamist jne. Kasvuprogramm tegeleb süvitsi suure potentsiaaliga sektorite vajadustega valitud turul. Näiteks Saksamaa kasvuprogrammi südameks on uuendatud **Missioon Saksamaa**, mille raames toetame Saksamaa turule pürgivaid ettevõtteid täpsemini sihitult ning läbi erinevate tegevuste pikema aja (ühe kuni pooleteist aasta) vältel. Esimese sammuna toimub ettevõtte toote/teenuse sobivuse ja võimaluste hindamine Saksamaa turul ja ettevõtjale realistliku vaate andmine, mida turule sisenemine tema jaoks tähendab töömahu ja ressursside mõttes. Programm on kombinatsioon olulisest turuinfost, koolitustest, saksa konsultandi nõustamisest, vajalikest turu külastustest, B2B kohtumistest ning tegevuste elluviimise toetamisest erineval moel. Eesmärk on kasvatada Saksamaale eksportivate ettevõtete arvu ja aidata ettevõtteid seal esimese müüginäidise või vähemalt toimivasse koostöösse Saksamaa partneritega. Ootame, et Saksamaa kasvuprogrammis osalevad ettevõtteid kasvatavad 2020. a lõpuks eksporditulu 6 miljoni ning 2022. a lõpuks 15 miljoni euro võrra.

Foto: Missioon Saksamaa 2018 lõpetajad. Autor Eglis Rohtla

Kasvuprogramme toetab **sektoriturundus**, mille eesmärk on usalduse kasvatamine Eesti ettevõtjate vastu ning Eesti edulugude tutvustamine konverentsidel ja muudel olulistel lavadel. Koostame valitud sektoritele turundusplaani, mille elluviimisel tõuseb sektori maine ja tuntus sihtturul olevate potentsiaalsete klientide ja koostööpartnerite seas.

Samuti jätkame **ekspordipäevadega**, mis toovad kokku samal turul tegutsevad ettevõtjad, et jagada kogemusi, leida koostöökohti ja kulude kokkuhoiu võimalusi ning arutada ühise väärtuspakkumise koostamist.

Teenuse **ühisstendid rahvusvahelistel messidel** kaudu loome ettevõtete soovidest ja vajadustest johtuvalt rohkem võimalusi osaleda sektorile olulistel sündmustel. 2019. a leiab Eesti ühisstende 21 erineval rahvusvahelisel messil (vt Joonis 7). Eesti brändi võtmes disainitud ühisstendid on ettevõtete seas ühed kõrgemini hinnatud ekspordisuunalised tegevused ning 2019. a osaleb neis ca 200 firmat 12 erinevast sektorist.

Joonis 7. Ühisstendid 2019. a

Jätkame eelarve täitumiseni ettevõtjate **välismessil** eksponendina osalemise **toetusega**, mis täiendab EASi ühisstendide, maakondlike arenduskeskuste ja klastrite pakutavaid võimalusi. Toetusega soovime tõsta väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate rahvusvahelist konkurentsivõimet, tugevdada kontaktvõrgustikku ja kasvatada ekspordivõimekust.

Muud tegevused

Lisaks eelmainitule kuulub Ettevõtluse keskuse portfelli mitmeid teenuseid kosmosevaldkonna, loomemajanduse ja ettevõtteid ühendavate võrgustike arendamiseks. Olulisteks tegevusteks on samuti Eesti suurim äriideede konkurss **Ajujaht**, millele 2018/2019 hooaeg on järjekorras juba kaheteistkümnnes ning Eesti suurim ettevõtluskonkurss **Ettevõtluse Auhind**. Ajujahi 2017/2018 hooaja peauhinna võitis FoodDocs ning aasta ettevõtte 2018 oli Cleveron.

Foto: Ettevõtluse auhind 2018 gala. Autor: Rene Riisalu

2019. a on **kosmosevaldkonna** tegevused endiselt suunatud Eesti ettevõtete kaasamisele Euroopa Kosmoseagentuuri (ESA) projektidesse, aga ka Euroopa Liidu projektidesse Copernicus ja Galileo ning programmi Horizon 2020 Space.

Jätkumas on 2017. a käivitunud 3-aastane tugitegevuste projekt **INNOSPACE**, mille eesmärgiks on eeskätt ettevõtjate toetamine ja arendamine ESA projektides kaasalöömiseks, aga ka ESA Eesti Äriinkubaatori (ESA-BIC Estonia) edukas areng. Alates inkubaatori avamisest 7. novembril 2017. a on kaasatud kuus ettevõtet ning 2019. a lõpuks peaks ettevõtete arv ulatuma kümneni.

2019. a algab pakkumiste esitamine 2018. a ESA poolt kinnitud Eestile suunatud hankenimekirja järgi, mille tulemusel kaasatakse kosmosevaldkonna projektidesse senisest oluliselt rohkem suuri IT valdkonna ettevõtteid. Sealhulgas tehakse ettevõtetega ühiskülustus valdkonna tippündmusele Big Data for Space.

Lisaks ESAle valmistab Eesti ette liitumist teise olulise Euroopa teaduse ja tehnoloogia taristuga – **Euroopa Tuumauuringute keskusega CERN**, eesmärgiga saada tellimusi Eesti ettevõtetele. Vastavalt planeeritule alustab 2019. a CERNi juures tööd Eesti tööstusesindaja, kes vahendab CERNi pakkumiskutseid Eesti ettevõtetele. Euroopa suurte teadustaristute hanked laiemalt on uus turg Eesti kõrgtehnoloogia ettevõtetele.

Jätkame Euroopa Liidu suurima teadusuuringuid ja innovatsiooni toetava raamprogrammiga **Horizon 2020**. 2019. a jätkub Horizon 2020 SME meetme võimaluste tutvustamine ettevõtjatele koostöös Eesti Teadusagentuuriga, kes on Horizon 2020 Eesti-poolne koordinaator.

Lisaks ettevõtete tootearendusele ja ekspordipotentsiaali tõstmisele on EASi toetused suunatud ka ettevõtlikkuse kasvule ning ettevõtete ja neid toetavate võrgustike arengule. Oleme koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga analüüsimas alustavatele ambitsioonikatele ettevõtjatele suunatud **starditoetuse** protsessi, et anda maakondlike arenduskeskuste võrgustikele suurem roll toetuse rakendamisel. 2019. a on võimalik jätkuvalt taotleda **innovatsiooni- ja arendusosakut**, et luua ja laiendada ettevõtjate koostööd innovatsioonipartneritega uuenduslike arendusideede elluviimisel. 2019. a analüüsime osakute koostoimet uue tootearenduse toetusega ja korrigeerime toetuse andmise tingimusi.

Jätkame **ettevõtjate võrkudega liitumise programmiga**, mis on suunatud elektri-, side-, vee- ja kanalisatsioonivõrguga liitumiste kitsaskohtade leevendamiseks. Investeeringust loob ettevõtja uusi töökohti piirkonnadesse või kasvatab lisandväärtust. Toetatud projektidega on kavandatud luua üle 400 uue töökohta ning ettevõtlusmahtude kasvatamise kaudu suurendada lisandväärtust töötaja kohta keskmiselt üle 60%. Ettevõtjate huvist lähtuvalt analüüsime toetuse andmise tingimuste laiendamist ka gaasivõrguga liitumise ja elektrivõrgu kõikuva kvaliteediga seotud probleemide lahendamisele.

Tehnoloogia arenduskeskused (TAK) alustavad projektide II etapi tegevuskavade ja 2018. a sügisel toimunud vahehindamisel ekspertide antud soovitude elluviimist. Finantseerimisperioodi lõpuks peavad TAKid saavutama piisava finantsvõimekuse ja konkurentsivõime, mis ei oleks sõltuvuses meetme vahenditest.

Klastrite toetamise eesmärk on tõsta klasteri partnerite rahvusvahelist konkurentsivõimet läbi ühiste turundus- ja arendustegevuste edendamise nutika spetsialiseerumise kasvualades. 2019. a alguses menetleme eelnevalt toetatud projektide lõpparuandeid ning klastrite arendamise meetme III vooru taotlusi. Uue taotlusvooru rõhuasetus on lisaks ettevõtjate majandustulemustele ka ettevõtjate väärtusahela põhise koostöö ning klasteri jätkusuutlikkuse edendamisel.

Jätkusuutlikke tehnoloogia arenduskeskuste ja klastrite arengu toetamiseks oleme koostanud **võrgustike arenguprogrammi**. Selle raames on TAKidele tehtud strateegia ning müügi- ja turunduse diagnostika ning neil on olnud võimalus kasutada mentorit suurendamaks TAKi juhtide strateegilise juhtimise oskuste taset. Klastrite strateegia praktikumide läbiviimise tulemusena on klasterid individuaalse mentori abil välja töötanud klasteri uuenenud strateegiakontseptsiooni järgnevas 3–5 aastaks koos tegevusplaaniga.

Toetame **loomemajanduse arenduskeskuseid ja inkubaatoreid**, kus ambitsioonikate ärimudelitega loomeettevõtted saavad tootearenduse ja ekspordialast nõustamist. 2019. a I kvartalis jätkame nende tugistruktuuride strateegia diagnostika ja strateegia praktikumi teenustega, mille eesmärgiks on aidata organisatsioonidel analüüsida hetkeolukorda ja koostada strateegia järgmiseks 3-5 aastaks. 2019. a korraldame ka inkubaatoritele III taotlusvooru kogumahu 1,3 miljonit eurot. **Loomemajanduse taristu ja tehnoloogilise võimekuse** meetme eesmärk on arendada loomeettevõtlust toetavaid taristuid või soetada tootlikkust ja lisandväärtust suurendavat tehnoloogiat. 2018. a lõpus avaneb meetmes uus taotlusvoor, mille projektidele teeme finantseerimisotsused 2019. a kevadel. Jätkame ka **loomemajanduse eksporditoetuse ja koostööprojektide toetuse** rakendamise, mille tulemusel suureneb ettevõtete lisandväärtus, sidusus teiste majandussektoritega ja ekspordisuutlikkus.

Samuti jätkub loomemajanduse valdkonnast ja Kultuuriministeeriumist tuleva sisendi põhjal loomemajanduse teadlikkuse tõstmisele ning teadmiste ja oskuste kasvatamisele suunatud eriprojektide (konverentsid, seminarid, kontaktüritused, messid jm) elluviimine.

2018. a sügisel korraldasime koostöös Kultuuriministeeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga ettevõtete **esindusorganisatsioonidele ja erialaliitudele ideekonkursi** ekspordi, tootarenduse ja digitaliseerimise ning loomemajanduse valdkonnas väike- ja suurprojektide ellu viimiseks. 2019. a hakkavad valitud partnerid parimaid ideid ellu viima.

2019. a on võimalik taotlusi esitada **innovatsiooni edendavate hangete** toetusmeetmesse, mis soodustab avaliku sektori rolli uuenduslike lahenduste eestvedajana, mis omakorda võimaldab ettevõtjatel loodud lahendusi eraturul pakkuda. Innovatsioonihangete valdkonna üldise arendamise Eestis viime EASist välja nii, et seda hakkab pakkuma eraturul tegutsev ettevõte.

e-Estonia Showroom tegutseb uue juhi, suurema meeskonnaga ja 2019. a algusest uutes ruumides. Nii nendest muudatustest tingituna kui ka 2019. a alguses Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile esitatava uue perioodi (2020-2023) riigieelarvelise rahastustaotluse raames töötab tiim välja uue strateegia 2018. a lõpuks. Showroom panustab 2019. a suurema rahvusvahelise teadlikkuse, kättesaadavuse ja kvaliteedi tõusule läbi järgnevate tegevuste:

- uue Showroom avamine aasta alguses – rohkem ruume, suurem paindlikkus ja uuenenud ekspositsioon;
- virtuaalse reaalsuse projekti VREstonia tutvustamine messidel, Tallinna Lennujaamas ja üle interneti (100 000 vaatajat 2019. a, osalemine 20 expol);
- IT ettevõtete kokkuviiimine kvaliteetsemate ekspordist huvitatud osapooltega läbi esitlustele kaasamise, eriprogrammide koostamise ja turgudele sisenemise toetamisel ning alustame antud tegevuse kvalitatiivse mõõtmisega;
- e-Eesti tugeva maine hoidmine läbi meedia ja sotsiaalvõrgustiku, proaktiivsete võimaluste otsimine; 100 kõneisiku kui e-Eesti loo saadikute koolitamine;
- e-Eesti loo kättesaadavuse ja Showroomi võimekuse tõstmine läbi innovaatilise e-presentatsiooni loomise, mis ei innustaks tutvuma e-Eesti lahendustega.

Ettevõtluse ja ekspordi valdkonna 2018. a eelarved ja 2019. a tegevusmahtude prognoos (eurodes)

		2018	2019
517.1	Maakondlike arenduskeskuste võrgustiku sihtfinantseerimine ja arendamine	622 500	0
520	Rahvusvahelised koostöövõrgud	396 433	597 928
520D	Rahvusvahelised koostöövõrgud (sihtotstarbelised tulud)	115 597	159 710
520E	Rahvusvahelised koostöövõrgud (innovaatiliste hangete sihtotstarbelised tulud)	5 620	20 238
548B	Laevanduse toetusprogramm	280 865	106 228
573	Kasvutoetus	2 681	337
582	e-Estonia showroom	1 443 876	1 203 536
714	Suurinvestori toetus	2 501 049	2 508 487

718	Bioenergia programm	32 000	28 250
719	Ettevõtjate võrkudega liitumise programm	1 707 402	1 543 780
720	IKT arenguprogramm - tööstuse digitaliseerimine	21 000	43 256
721	Välisvõrkude toetus	129 563	519 221
722	Tootearenduse toetus	501 000	1 063 065
723	Eesti Intellektuaalomandi ja Tehnoloogiasirde Keskuse teenused	52 561	67 414
724	Digidiagnostika toetus	120 000	448 850
A76000010	Eesti-Norra koostööprogramm 2014-2021	181 378	468 043
A76000020	Eesti-Norra koostööprogramm 2014-2021 väikeprojektid	500 000	1 200 000
A76000030	Eesti-Norra koostööprogramm 2014-2021 suurprojektid	0	6 000 000
Z4204010	Tehnoloogia arenduskeskuste toetamine	32 210	360 511
Z4204020	Klastrite arendamise toetamine	47 210	3 126 667
Z4205010	Innovatsiooni hankimist toetavate tegevuste arendamine	121 774	150 864
Z4205020	Innovatsiooni edendavate hangete toetus	1 510 710	1 010 511
Z4206010	Start-up ettevõtluse hoogustamine	1 663 954	500 400
Z4401010	Ettevõtte arenguprogramm	15 035 482	13 832 511
Z4401020	Tugiteenus- ja arenduskeskuste investeeringu toetus	402 010	603 511
Z4402010	Innovatsiooniosak	393 110	303 111
Z4402020	Arendusosak	796 629	603 711
Z5101010	Nõustamine maakondlikes arenduskeskustes	3 167 275	0
Z5102010	Starditoetus	1 506 110	376 350
Z5103010	Ekspordi arendamise tegevused	3 481 211	4 159 191
Z5103020	Eksporditõrjete välisinvesteeringute kaasamine	1 801 637	2 317 552
730	Ekspordinõuniste tegevused	0	178 115
Z5103030	Välismessitoetus	152 310	803 011
Z5104010	Ettevõtlusteadlikkus	3 057 292	4 519 561
Z5301010	Loomemajanduse inkubatsiooni arendamine	1 487	1 326 310
Z5302010	Loomemajanduse tugistruktuuride arendamise toetamine	1 487	300
Z5303010	Loomemajanduse valdkondades tegutsevate ettevõtete ekspordivõime arendamine	937 690	505 024
Z5304010	Loomemajanduse sidumine teiste sektoritega (väikeprojektid)	100	20 100
Z5305010	Loomemajanduse sidumine teiste sektoritega (suurprojektid)	275 472	491 450
Z5306010	Loomemajandusala teadlikkuse tõstmine	442 439	161 463
Z5306020	Loomemajandusala teadmiste ja oskuste arendamine	357 113	433 316
Z5307010	Loomemajanduse taristu ja tehnoloogilise võimekuse arendamise toetamine	3 787	1 008 324
Z5401010	Regionaalsete kompetentsikeskuste arendamine	4200	0
Z5401030	Regionaalsete kompetentsikeskuste arendamine - lisavoor	184 236	0
Ettevõtluse ja ekspordi valdkond kokku		43 990 457	52 770 205

VÄLISINVESTEERINGUD JA TEGEVUSED VÄLISTURGUDEL

Välisinvesteeringute valdkonna strateegiliste eesmärkide teerada

Välisinvesteeringute ja välisturgude tegevuste prioriteedid

Välisinvesteeringute keskuse fookus on kapitalimahukate ja kõrge lisandväärtusega investeeringute Eesti toomine ja maandamine. Väliskapitalil projektide otsimisel lähtume parimate võimalike asukohtade pakkumisest üle Eesti. Sektoripõhiste väärtuspakkumiste koostamise ja tutvustamise abil saame tuua Eestisse selliseid investeeringuid, mis tõstavad riigi konkurentsivõimet. Sektorite üleselt on eelistatud investeeringud, mis rakendavad oma protsessides suures mahus uudseid tehnoloogiaid, teadispõhisust ja on suunatud kõrgele automatiseeritusele. Jooksvalt uuendame olemasolevaid väärtuspakkumisi ning töötame koostöös partnerorganisatsioonidega välja täiesti uusi väärtuspakkumisi sellistes valdkondades nagu kalakasvatus, taastuvenergia tootmine, keemiatööstus, tehisintellektil baseeruvate süsteemide arendus, arendamine, fondide asutamine Eestis, ICO läbiviimine Eestis jt.

Teenindusprotsessis suurem fookus on proaktiivsel müügil. Tegeleme klienditeekonna põhjalikuma kaardistamisega kasutades teenusedisaini tööriistu ja viime sisse vajalikud muudatused tööprotsessides, sh mitmete protsesside automatiseerimise, mis aitavad tagada efektiivsema tulemuste saavutamise. Lisaks tegevustele olemasolevatel turgudel korraldame kõrgetasemelisi visiite riikidesse, kus oleme tuvastanud suurema investorite potentsiaali.

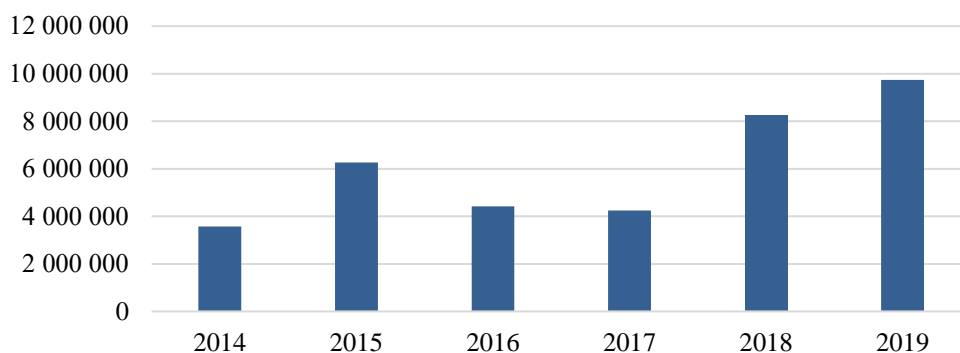
Välisinvesteeringute kaasamisel mängib EAS olulist rolli vajalike osapoolte ühendamisel ja võimalike tõrgete kõrvaldamisel. Kaardistame jätkuvalt üle-eestilisi ressursse tööstusparkidest kuni alajaamade vabade võimsusteni, tarneahela optimeerimise võimalusi, koostöövõimalusi erialaliitudega, et olla ettevõtjatele veelgi tugevam koostööpartner parima võimaliku asukoha leidmisel üle Eesti. Investoritelt koondatud tagasiside alusel anname sisendit seadusloomesse Eesti investeerimiskeskonna konkurentsivõime parandamise kohta. Kaasame äriarendusvaldkonna meeskonda uued kompetentsid, mis tõstavad analüütika ning seadusloome parandusettepanekute võimekust.

Välisinvesteeringute kaasamisel on oluline rolli e-Residentsuse programmi raames liituvatel ettevõtjatel ja Work in Estonia programmi kaudu saabuvatel välisspetsialistidel. Mõlemad programmid annavad Eestile investeeringute kaasamisel juurde olulisi konkurentsieeliseid. Koostöös Work in Estonia programmiga saame teha sihtotsinguid välisturgudel olemasolevate ja uute investorite kõrge lisandväärtusega tööjõupuuduse leevendamiseks.

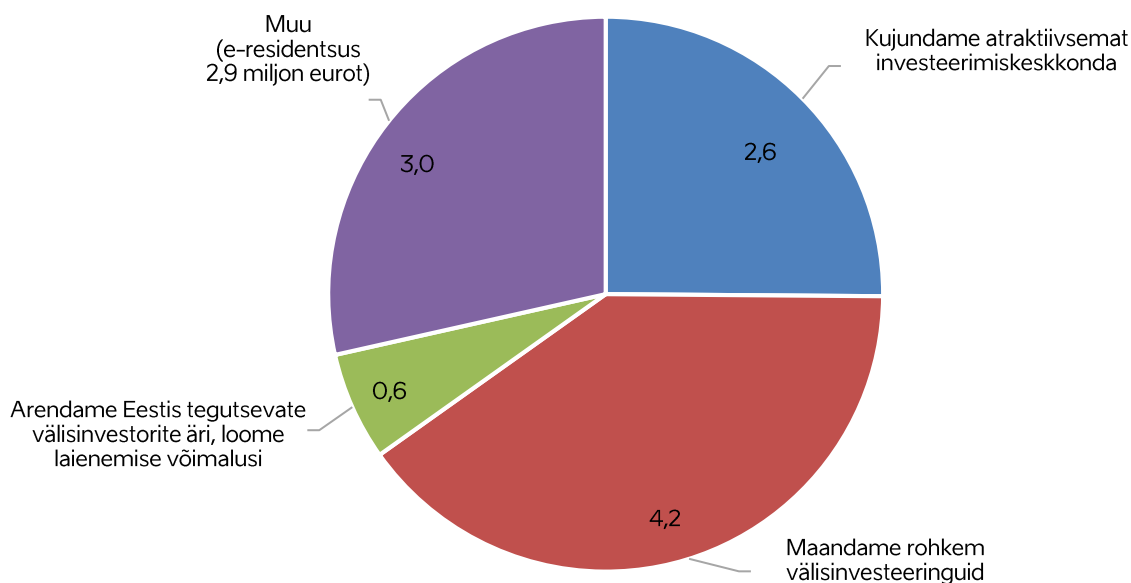
Eelarve

Välisinvesteeringute ja -turgude tegevuste valdkonna eelarve (vt Joonis 8, detailsem jaotus on toodud peatüki lõpus) 2019. a on 9,7 miljonit eurot, mis moodustub ainult rakendustegevustest. Joonis 9 annab ülevaate valdkonna eelarve jagunemise kohta eesmärkide lõikes.

Joonis 8. Välisinvesteeringute ja välisurgude tegevuste valdkonna tegevuste eelarved 2014-2018 ning 2019. a prognoos (eurodes)

Joonis 9. Välisinvesteeringute ja välisurgude tegevuste valdkonna eelarve* jagunemine strateegiliste suundade lõikes (miljonites eurodes)

* Põhitegevuste ja finantseerimiseelarve ilma tööjõukuludeta

Välisinvesteeringute valdkonna strateegia elluviimise tegevused 2019. a:

1. Kujundame atraktiivsemat investeerimiskeskonda

Work in Estonia uute välisspetsialistide arv				
2019	2020	2021	2022	2023
250	300	400	450	500

Standardiseeritud koostöö haridusasutustega				
2019	2020	2021	2022	2023
7	14	20	20	20

Analüüsime Eesti tugevusi ja puudusi. Kitsaskohtade tuvastamisel teeme **investeeringukeskkonna** parandamiseks regulaarselt ettepanekuid Eesti Vabariigi Valitsusele muudatusteks seadusandluses. Töötame selle nimel, et riigi rahaline tugi välisinvestorite toetamisel läheks valdkonda, mis senisest enam loob uut lisandväärtust Eestis (teadus- ja arendustegevus ning insenerid). Selle üks alustalasid on ettevõtete koostöö haridusasutustega ja kompetentsikeskustega ning selle parandamiseks on planeeritud järjepidev teadus- ja hariduskoostöö stimuleerimine Välisinvesteeringute keskuse poolt. Kaardistame olemasolevaid ja täienevaid haridusprogramme koolides ning teadus- ja arenduskoostöö võimalusi vastavate organisatsioonidega üle Eesti. Vahendame kogutud informatsiooni uutele ja olemasolevatele investoritele eesmärgiga luua täiendavaid kõrge lisandväärtusega töökohti ning luua ja laiendada teenus- ja tootearenduskeskusi Eestis.

Kõrgemat lisandväärtust aitavad luua spetsiifiliste teadmistega töötajad, seega on investeeringute üheks suurimaks mõjutajaks **kvalifitseeritud tööjõu** kättesaadavus. Kasvatame kõrgelt kvalifitseeritud ekspertide arvu Eestis Work in Estonia programmi kaudu, samuti koostöös haridusasutuste, erialaliitude ja teiste organisatsioonidega.

Uue tegevusena on fookuses **Eesti Rahvusvahelise maja** teenuste paketi edasiarendamine tihedas koostöös partnerorganisatsioonidega. Tegeleme sihtturgude nimekirja pideva uuendamise ja koostöös tööandjatega. Tänu laialdasele positiivsele kajastusele ja tagasisidele plaanime jätkata 2018. a esimest korda läbi viidud Career Hunt kampaaniaga ka 2019 a. Seoses kasvava huviga Eestis töötamise vastu suurendame veebilehe tehnilist võimekust, sh lihtsustame sobiva töökuulutuseni jõudmist.

Välisvärbamise toetusega aitame kaasa välisriigist info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) spetsialistide värbamisele, mis leevendab IKT spetsialistide puudust kõigis sektorites. Oleme analüüsimas ettepanekut laiendada meetme sihtgruppi, et toetada lisaks IKTle teiste valdkondade tippspetsialistide välismaalt värbamist.

2. Maandame rohkem välisinvesteeringuid

Välisinvesteeringute projektide arv				
2019	2020	2021	2022	2023
40	50	60	70	80
Visiidid Eestisse ja välja				
2019	2020	2021	2022	2023
150	175	200	210	220

Keskendume aktiivsele müügitegevusele, mille tulemusena jõuame uute potentsiaalsete investoriteni ja seeläbi kasvatame **välisinvesteeringute mahtu**. Selleks tõstame Tallinna kontori võimekust vastu võtta rohkem päringuid ja suurendame projektide maandamise kvaliteeti, lisades meeskonda kaks täiendavat investorkonsultandi positsiooni. Arendame sihtturgudel võrgustikke, millega jõuame otsustajateni. 2019. a planeerime avada 100% töökoormusega välisesindaja positsiooni Jaapani turul, mille aktiivsus on viimasel aastal hüppeliselt kasvanud. Kevadel

planeerime sulgeda Kasahstani esinduse ning avada uue esinduse Põhja-Ameerika idarannikul. Osalise (30%) välisinvesteeringute suuna töökoormusega lisanduvad Araabia Ühendemiraatide ja Ühendkuningriikide välisesindajad. Täiendavalt kaardistame kõrvalfookusena võimalike uute turgudena järgnevateks aastateks Türgi, Beneluxi, Šveitsi ja Austria. Lisame oma teenuste portfelli ühinemiste ja erakapitali investeeringutele keskenduva ametikoha, et tugevdada oma kompetentsi ning jõuda efektiivse koostööni vastava segmendi Eesti ja rahvusvaheliste võrgustiku organisatsioonidega. Nii suureneb meie võimekus kaasata tarka kapitali Eesti majandusse kasvatades märgatavalt Eesti tehnoloogiaettevõtete väärtust ja eksporti.

Arendame jõuliselt meie **välisvõrgustike** tugevust ja haaret läbi Välisministeeriumi ja Eesti aukonsulite kaasamise meie igapäevatoösse, mille tulemusena tõstame oma turundus- ja müügivõimekust ning suurendame investeerimisprojektide mahtusid. Välisministeeriumi, EASi ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi vahelise koostöö aluseks on kolmepoolne koostöökokkulepe, järjepidev ja vastastikku toetav infovahetus ning ühistegevused. Suurendame äridiplomaatiliste tegevuste koosplaneerimist ja läbiviimist, teostame selleks järjepidevaid müügikoolitusi ja jagame oma kõige uuemaid müügi-/turundusmaterjale.

Rakendame ja parendame automatiseeritud teenindusprotsessi erinevaid digitaalseid tööriistu, sh infopäringutele vastamine, väärtuspakkumiste koostamine. Võtame kasutusele *online* turunduse tööriistad potentsiaalsetele investorites huvi tekitamiseks ja neile väärtuspakkumiste tegemiseks ning loome töövahendid investori teekonna monitoorimiseks.

Korraldame kõrgetasemelisi **visiite** riikidesse, kus oleme eeltöö käigus tuvastanud suurema investorite potentsiaali, kuid kus Välisinvesteeringute keskusel alalist välisesindajat ei ole. Müügiprotsessis kutsume potentsiaalsed investoreid Eestisse visiidile, sest vaid kohapeal on võimalik näidata siinseid võimalusi ja eeliseid. Eesmärk on korraldada 15 väljaminevat visiiti ja 135 investorvisiiti Eestisse. Laiendame kõrgetasemelistest visiitidest kasusaajate ringi tänu visiidid.ee veebikeskkonna avamisele ettevõtjatele. Veebikeskkonnast kogutud ettevõtete vajaduste baasil teeme ettepanekud kõrgetasemeliste visiitide korraldamiseks.

Taotlusi saab jätkuvalt esitada **suurinvestori toetusmeetmes**, mille eesmärgiks on ergutada uute suuremahuliste investeeringute tegemist töötleva tööstuse sektorisse. Toetusega soovime julgustada nii Eestis juba tegutsevaid ettevõtteid kui ka meelitada Eestisse edukaid välisettevõtjaid kõrge lisandväärtusega tooteid tootma.

Tugiteenus- ja arenduskeskuste investeeringu toetus aitab samuti kaasa teenuste valdkonna investeeringute toomiseks Eestisse. Lisaks atraktiivsele ärikeskkonna pakkumisele on oluline toetada otseselt ettevõtja investeeringuid tegevuse laiendamisel Eestisse. Keskendume teenuskeskuse mudeli muutmisele arenduskeskusteks. Stimuleerime oma tööga neid keskusi üha rohkem oma protsesse automatiseerima, tõstes sellega nende konkurentsivõimet kontserni siseselt kui ka riikide konkurentsivõimet ning leevendame sellega ühtlasi kasvavat oskustööjõupuudust.

3. Arendame Eestis tegutsevate välisinvestorite äri, loome laienemise võimalusi

Ettevõtete arv kliendihalduses (<i>aftercare</i>)				
2019	2020	2021	2022	2023
160	180	200	230	250

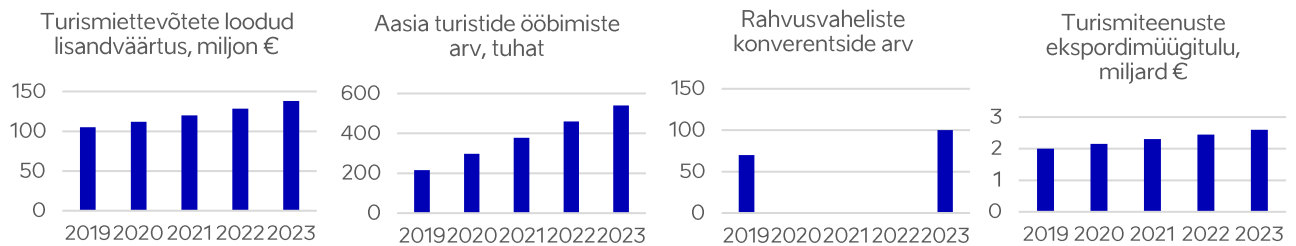
Kuna üle poole uutest välisinvesteeringutest tuleb Eestis tegutsevatest ettevõtetest, siis jätkame aktiivset suhtlust ja koostööd Eestisse juba investeerinud ettevõtete esindajatega, et selgitada välja uusi arenguvõimalusi ja toetada neid äriarendamisel, mis omakorda toob kaasa täiendavaid investeeringuid. Regionaalsete investorkonsultantide töö saab olema veelgi efektiivsemalt eesmärgistatud ning pidev äriarendusettepanekute tegemine ja äritegevuse jätkusuutlikkuse tagamine on nende üks põhifookuseid. 2019. a lisandub meeskonda viies regionaalne investorkonsultant, kattes oma tööga Tallinna linna ja Tallinnaga külgnevatel aladel paiknevaid välisettevõtteid.

Välisinvesteeringute ja välisturgude tegevuste valdkonna tegevuste 2018. a eelarved ja 2019. a tegevusmahtude prognoos (eurodes)

		2018	2019
583	E-residentsus	3 811 290	4 077 226
713	Work in Estonia	1 520 652	1 883 806
528	Rahvusvahelistumise programm	2 942 280	3 783 097
Välisinvesteeringute ja välisturgude tegevuste valdkond kokku		8 274 222	9 744 129

EESTI KUI ATRAKTIIVNE TURISMISIIHTKOHT

Turismivaldkonna strateegiliste eesmärkide teerada

Turismivaldkonna prioriteedid

Koostöös turismisektoriga suurendame turismi eksporditulu 2 miljardi euroni 2019. a. Selleks keskendume turistide üldarvu kasvatamise asemel kasvule nendes valdkondades, mis toovad Eesti majandusse kõige enam tulu.

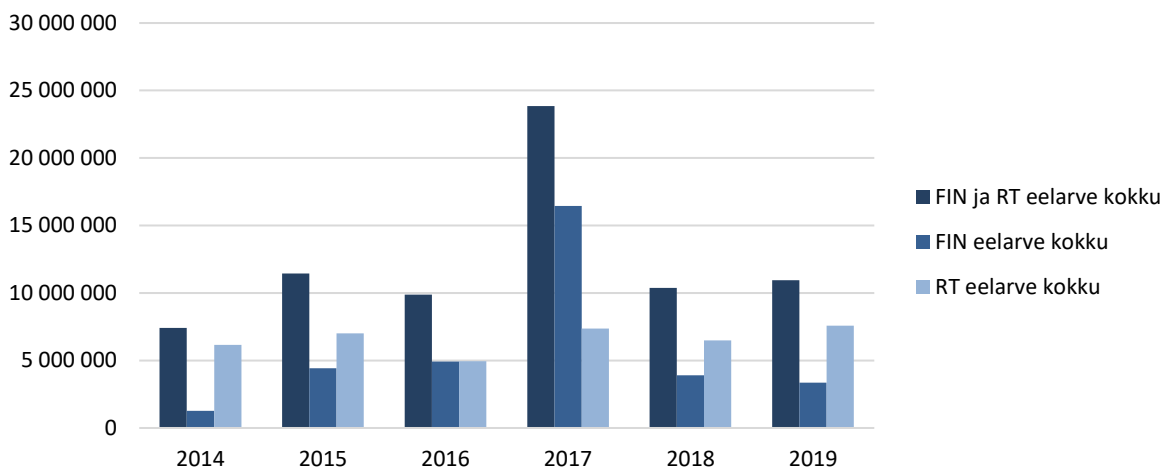
Kuna lennureisijad kulutavad keskmiselt kaks korda enam kui muul viisil Eestisse jõudnud külastajad, suurendame lennuühenduste arvu ja sagedust. Nende hulgas on oluline hoida jätkuvat kasvu kõige suurema kasvupotentsiaaliga Aasia turult. Kasvatame kallima segmendi teenuseid tarbivate ärituristide hulka ja edendame ühislahenduste pakkumist konverentsisektoris, et Eestis oleks konverentsiteenused kättesaadavad vajalikus mahus.

Aitame kaasa uute ärimudelite sünnile, et kasvaks ettevõtete lisandväärtus ja tänu nutikuse ja uudsuse argumendile suureneks nõudlus Eesti turismiteenuste järele. Arendame oma eksperdirolli kogu sektori andmete koguja, levitaja ja tõlgendajana, et sektor ja riik saaks teha võimalikult põhjendatud tootearendus- ja turundusotsuseid. Käime kaasas rahvusvaheliste kommunikatsioonitrendidega, et eri kanalid Eesti turundamiseks oleks kasutatud võimalikult optimaalselt: välisesindajate võrgustik, digistrateegia, info levitamine rahvusvahelistesse meediakanalitesse.

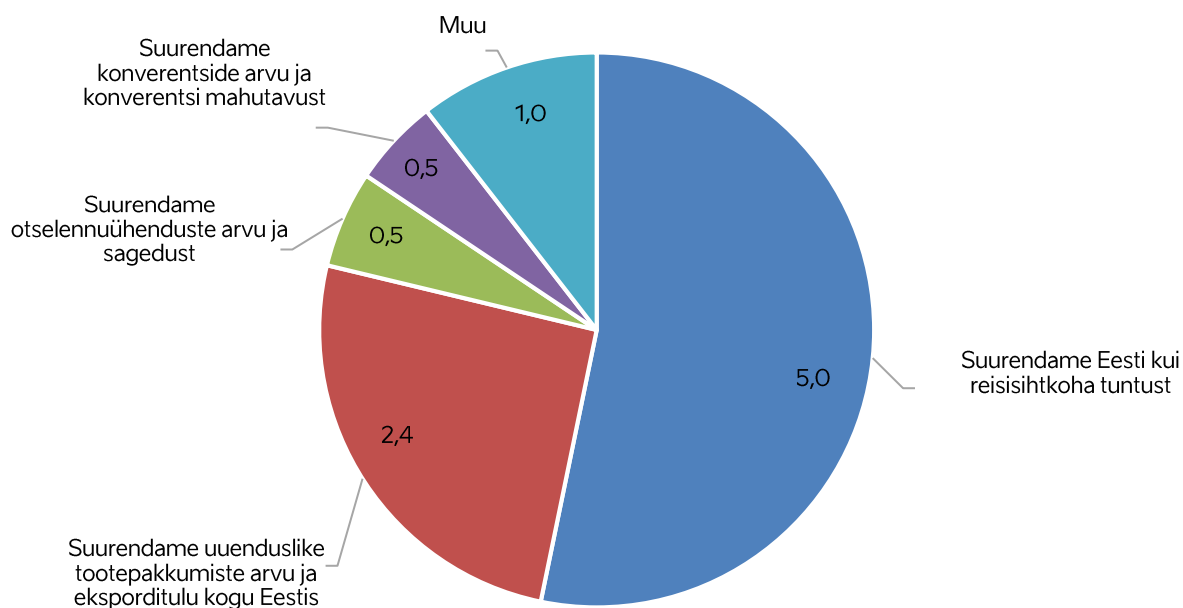
Eelarve

Turismivaldkonna tegevuste **eelarve** (vt Joonis 10, detailsem jaotus peatüki lõpus) 2019. a on 11,0 miljonit eurot, millest omategevuste eelarve on 7,6 miljonit ja finantseerimiseelarve 3,4 miljonit eurot.

Joonis 10. Turismivaldkonna tegevuste finantseerimis- (FIN) ja rakendustegevuste (RT) eelarved 2014-2018 ning 2019. a prognoos (eurodes)

Joonis 11. Turismivaldkonna tegevuste valdkonna eelarve* jagunemine strateegiliste suundade lõikes (miljonites eurodes)

* Põhitegevuste ja finantseerimiseelarve ilma tööjõukuludeta

Turismivaldkonna strateegia elluviimise tegevused 2019. a:

1. Suurendame Eesti kui reisisihtkoha tuntust

Aasia turistide turismitulu (miljon eurot)				
2019	2020	2021	2022	2023
19	25	32	42	55

Viime läbi digiturundus- ja sotsiaalmeediakampaania **#EstonianWay**, mille periood on 02.2018-02.2020 (EV100 juubelperiood). Selle raames korraldatakse 100 erist Eesti moodi elamust mõjutajatele, ajakirjanikele jt mõjukatele isikutele. Reiside tulemusena sünnib videosisu, mida võimendatakse digi- ja sotsiaalmeediakanalites eesmärgiga tutvustada Eestit kui atraktiivset reisisihtkohta ja mõjutada sihtgruppi tulema Eestisse. Lõpptarbijale suunatud digiturundustegevused lähtuvad järgmistest põhimõtetest: täpne sihtimine, sõnumite personaalne kohaleviimine, sihtgrupi tabamine igal ajahetkel (mobiilsed kanalid), tegevuste tulemuste võimalikult täpne hindamine.

Visitestonia.com sisuloomes jätkame turupõhise hooaja-dünaamilise info esitamist. Eesmärgiks on jätkuvalt suurendada Visit Estonia sõprade hulka sotsiaalmeediakanalites ja kasvatada uudiskirja saajate andmebaasi. Selleks mõtleme koostöös turunduspartneritega välja atraktiivset, jagatavat sisu, nt selfitõstukid kultuuri- ja spordisündmustel jms.

Visitestonia.com portaali halduses ja arenduses jätkub koostöö senise veebiagentuuriga. Portaal on võrreldes mõne aasta taguse ajaga uuendatud visuaalselt ja struktuuriliselt kaasaegsete võimaluste ja põhjamaise esteetikaga turismiportaaliks. Kätte on jõudnud aeg analüüsida portaali tulevikusuundasid ja järgmiste aastate arenguvõimalusi. Suurematest arendustest on 2019. a plaanis tegelda ettevõtetele suunatud sisekeskkonnaga ning teha lõpptarbijate suunal uuendusi lähtuvalt kasutajakogemuse testidest. Jätkuvalt hoiame fookuses automatiseerimise ja info haldamise lihtsustamist võimaldavaid tegevusi.

Rahvusvahelisel tasemel sündmuste toetamisega soovime suurendada Eesti tuntust atraktiivse reisisihi ning sündmuste paigana. 2018. a sügisel avasime **rahvusvaheliste kultuuri- ja spordisündmuste** taotlusvooru, mille eelarvega (kogumahus 400 000 eurot) saame toetada kuni 6-7 projekti. 2019. a sügisel kavandame uut vooru sama eelarvega, kuid täpsustame toetuse andmise tingimusi. **Rahvusvahelistel suursündmustel** on oluline roll reisimotivatsiooni tekitajana Eesti külastamiseks. Professionaalse turundusega kasvab väliskülastajate ööbimiste arv ja turismitulu sihtkohas. Suursündmuste II taotlusvooru avame samadel tingimustel samuti 2019. a alguses taotluste esitamise tähtajaga aprillis. Taotlusvooru eelarveks on eeldatavalt 1,1 miljon eurot.

Tulenevalt EASi uuest väljakutsetest toimub 2019. a alguseks **turismivaldkonna uuringute ja analüüside** strateegia koostamine, mis aitab meil oma tegevust paremini fookuseerida. See määrab täpsemalt ära ka uuringud ja analüüsid, mida me 2019. a veel teostama hakkame. Jätkame turundustegevuste mõju hindamisega ning võtame kasutusele mudelid arendustegevuste hindamiseks.

2. Suurendame uuenduslike tootepakkumiste arvu ja eksporditulu kogu Eestis

Uut ärimudelit rakendavate ettevõtete arv				
2019	2020	2021	2022	2023
0	8	6	8	8
Uuenduslike tootepakkumiste arv				
2019	2020	2021	2022	2023
0	0	4	4	2

Äriturunduse valdkonnas soodustame kontaktide loomist Eesti ja sihtturgude turismiettevõtjate vahel. Loome Eesti turismisektori ekspordikasvuks tulemuslikud kontaktüritused olulistel välisurgudel ja Eestis. Sihtriikides korraldame otsekohtumised Eesti turismi teenusepakkujate ja reisikorraldajate ning reisiagentide ja sihtkoha ettevõtjate vahel. Piiri taga jätkavad tööd Saksamaad, Rootsit ja Norrat, Venemaad, Jaapanit ja Hiinat katvad **välisesindajad**, kelle ülesannete hulka kuuluvad suhtlus sihtkoha reisikorraldajate ja -agentidega, kliendiürituste organiseerimine ning osalemine teiste kohalike organisatsioonide korraldatud kontaktüritustel.

2019. a oleme esindatud järgmistel **messidel**: Saksamaal ITB, Hiinas ITB China ja Suurbritannias linnuvaatlusmessil "Bird Fair" 2019. Teeme koostööd nii *online*-reisibüroodega kui ka rahvusvaheliselt mõjukate ja tuhandete liikmetega erialaliitudega nagu ECTAA, ANTOR, ASTA, JATA, USTOA, kelle kaudu saame suurendada Eesti turismitooteid müüvate välismaiste reisikorraldajate arvu.

Eesti tootepakkumiste suurendamiseks välismaiste reisikorraldajate kataloogides ja *online* keskkondades korraldame Eesti puhkusevõimalusi tutvustavad **tootetutvustusreisid** ca 300 reisiagendile linna-, kultuuri- ja looduspuhkuse teemal.

Turgudest on jätkuvalt fookuses **Aasia turistide** kiire kasvuga tegelemine. Suurenemas on nende hiinlaste arv, kes teevad välisreise. Teiste seas avab ka Finnair üha uusi liine, et saada osa kasvust. Turismiarenduskeskus teeb turunduskoostööd teiste Balti riikidega, tutvustades üksteist eri üritustel. Informeerime Eesti sihtkohti ja ettevõtjaid Aasia turu teemadel ning tegeleme Aasia turul oluliste teemadega, nt võimalik sobilike maksevõimaluste sisseviimine meie ettevõtjate juures (Alipay, Unipay) jm.

Kvaliteediarenduse eesmärk on tõsta Eesti kui reisisihi konkurentsivõimet turismitoodete ja -teenuste kvaliteedi tõstmise ja valiku laiendamise kaudu. 2018. a alguses lansseerisime Visit Estonia e-akadeemia, kus turismiettevõtted saavad oma seniseid tegevusi hinnata, panna paika uued tegevusplaanid ja saada praktilisi nõuandeid, kuidas neid tegevusi ellu viia. 2019. a alguses lisandub e-akadeemiasse uus funktsionaalsus, mis võimaldab anda ülevaate ettevõtte positsioonist turismiturul, analüüsides külastajate hinnanguid *online* kanalites (Tripadvisor, Booking.com jmt). 2019. a plaanime luua ka tervikliku kvaliteedisüsteemi, mille kaudu pakume kvaliteedimärgiseid (EHE märgis, Green Key, hotellitärnid jmt) omavatele turismiettevõtetele igakülgselt ja läbimõeldud turundustuge, et kvaliteetsed pakkumised ettevõtete, sihtkohtade ja EASi ühisel koostööl väliturgudele jõuaksid.

Ärimudelite arendamise programm on mitmeetapiline alates koolitusest ja mentorlusest ning lõppedes toetusega. Väikesed ja keskmised ettevõtted töötavad välja uued võimalused, kuidas tulu teenida või kulusid kokku hoida. Muuhulgas plaanime korraldada teenusedisaini koolitusi (nt toidu teemal) ning ärimudelite praktikume kogu turismisektorile. Nende tegevuste oodatav tulemus on ettevõtte majandustulemuste parandamine ja Eesti turismisektori ekspordivõime kasvatamine. Seoses programmi eelarve kärpimisega ja EASi uue strateegia kinnitamisega on 2019. a plaanis ärimudelite arendamise programmi osaline ümberdisainimine.

Rahvusvaheliselt huvipakkuvate turismiattraksioonide ja taristu arendamiseks aitame ellu viia 6 toetatud **pereturismi atraktsiooni** projekti ning 12 **väikesadamate** projekti. 2019. a on kavandatud avada 4 pereturismi objekti: Paksu Margareeta muuseum-külastuskeskus, virtuaalse

reaalsuse elamuskeskus Noblessneri Valukojas, kogupere meelelahutuskeskus Super Skypark Tallinnas ning “Kosmopark” Põltsamaal.

Eesti toiduturismi valdkonnas teostame rahvusvahelisel areenil edendavaid ja tutvustavaid turundus- ja kommunikatsioonitegevusi, loome Visit Estonia meedianähtavust gastronoomiat edendavates rahvusvahelistes projektides (nt koostöös maineka ülemaailmse kokandusvõistluse Bocuse d'Or'ga) ja viime ellu gastronoomia rahvusvaheliste kvaliteedimärgistega seotud tegevusi.

3. Suurendame otselennuühenduste arvu ja sagedust

Lisandunud otselennuühenduste arv				
2019	2020	2021	2022	2023
3	3	2	2	3

Aitame suurendada lennukiga saabuvate välisküllastajate arvu koostöös Lennujaamaga (2016. a andmete põhjal vaid 14% kõigist turistidest saabus lennukiga), meelitades koostöös Tallinna Lennujaamaga uusi lennuliine ja lisasagedusi ligipääsetavuse parendamiseks prioriteetselt sihtturgudel. Teeme turunduskoostöö lennufirmadega, mis võib sisaldada ka lennufirmade turunduskanaleid ja kliendibaasi kasutamist, Eesti kui reisisihtkoha tuntuse suurendamiseks, uute turistide Eestisse toomiseks ja seeläbi Eesti turismiettevõtjate ekspordi suurendamiseks.

4. Suurendame konverentside arvu ja konverentsikeskuste mahutavust

Koostöös Eesti Konverentsibürooga tutvustame Eesti konverentsiturismi võimalusi äriturismimessil IBTM World Barcelonas ja IMEX 2019 ning Eestis toimuvate tootetutvustusreiside raames. Korraldame sihtturgudel workshopid, millest võtavad osa Eesti ettevõtted. Lisaks tutvustame Eesti konverentsi- ja *incentive*-võimalusi teiste Euroopa korraldajate kontaktüritustel.

Rahvusvaheliste konverentside toetuse jooksva taotlemise avame uuesti 2019. a alguses. Toetuse eelarve aastas on 300 000 eurot, millega saame panustada 10-20 konverentsi Eestisse toomisesse ja läbiviimisesse.

Turismivaldkonna tegevuste 2018. a eelarved ja 2019. a tegevusmahtude prognoos (eurodes)

	2018	2019
521 Turismi rahvusvahelised organisatsioonid ja koostööprojektid	30 000	30 000
525 TIS jaotuskanalite arendamine	93 112	46 552
526 Turismi tootearendus ja koostöövõrgustike arendustegevused	105 732	120 366
526A Turismi tootearendus ja koostöövõrgustike arendustegevused (sihtotstarbelised tulud)	25 482	0
554 Eesti turunduskontseptsioon	238 471	231 137
562 Turismi regionaalse koostöö edendamise programm	96 000	96 000
563 Eesti Konverentsibüroo	51 129	51 129
565 Turismiinfokeskuste finantseerimine	284 000	316 000
571 Turismivaldkonna SF mitteabikõlblikud tegevused	3 000	5 000
701 Konverentsikeskuse programm	12 778	21 978

703	Statistikatöö "Väliskülajad Eestis" sihtfinantseerimine	25 000	0
706	Turismiinfosüsteemi arendamine	126 900	210 000
707	Strateegilise partnerluse programm	924 451	709 211
Z5105010	Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamine	3 862 355	5 213 682
Z5105020	Turismiinfosüsteemi arendamine	403 670	357 999
Z5105030	Rahvusvaheliste suursündmuste toetamine	5 860	1 112 186
Z5105040	Rahvusvaheliste sündmuste ja konverentside toetamine - konverentsid	418 175	317 461
Z5105050	Rahvusvaheliste sündmuste ja konverentside toetamine - kultuuri ja spordisündmused	427 407	400 000
Z5106010	Turismitoodete arenduse juhtimine	404 588	388 320
Z5107010	Turismiettevõtete ärimudelite rakendamise toetamine	408 910	1 107 986
Z5107020	Turismiettevõtete ärimudelite arendamine	183 844	201 784
Z5108010	Rahvusvahelise pereturismi atraktsiooni toetamine	21 120	10 536
Z5108020	Väikesadamate võrgustiku väljaarendamise toetamine	2 232 465	8 296
Turismivaldkond kokku		10 384 448	10 955 622

INNOVATSIOONI EDENDAMINE

Innovatsioon on tegevusvaldkondi läbiv teema, mida peame oluliseks saavutamaks majanduse struktuuri muutust ja loodava lisandväärtuse hoogsamat kasvu. EAS rakendusüksusena on ettevõtlusmaastikul võtnud juhtrolli ning innovatsiooni katalüsaatorina panustab majanduskeskkonna arengule.

Lisaks sellele, et peame innovatsiooni kõiki tegevusi ja toetusi läbivaks teemaks, pakume ettevõtetele spetsiifilisi innovatsiooni edendavaid toetusi. Niisugustest toetusteks on näiteks Ettevõtte arenguprogramm ja Tootearendustoetus.

RIIGI TURUNDAMINE

Eesti riigi tuntuse suurendamine on läbivalt oluline teema. EAS turundab riiki kolme valdkonna põhiselt: suurendame riigi tuntust eksportijana, investeringutele hea keskkonna pakkujana ning turismi sihtkohana (sh. äriturism). Jätkame Eesti tutvustamiseks materjalide keskkonna (brand.estonia.ee) haldamist ja täiendamist vastavalt ettevõtjate ja teiste organisatsioonide vajadusele. Praeguseks sisaldab keskkond üle 770 foto, 95 videoklipi, 14 esitluse ning 230 graafilist elementi ja illustratsiooni ning see täieneb vastavalt ettevõtjate vajadustele.

Põhilised faktid Eesti kohta on kokku kogutud ja pidevalt uuendatud estonia.ee lehel. Lisaks on kokku lepitud väliskommunikatsiooniks sõnumid nii sektorites kui EASi valdkondades, mis on kättesaadavad brand.estonia.ee lehel. 2019. a on eesmärgiks leida EASi valdkondade ja valdkondlike sõnumite vahel senisest suurem sünergia, mis tegevusi ellu viies üksteist võimendaksid. Seda peab toetama kokkulepitud kuvand ja mõõdikute süsteem, et näha erinevate tegevuste mõju riigi tuntuse suunal EASi valdkondades.

Riigi tuntuse kasvatamiseks ekspordi suunal on koostöös erialaliitude ja ettevõtetega plaanis valida välja teatud sektorid ja sihtriigid, kuhu suunata turundus- ja kommunikatsioonitegevused. Sihitud turundus- ja kommunikatsioonitegevused põhinevad kokkulepitud sõnumitel, mis tuginevad faktidel ning samuti toetavad neid sektori ettevõtete edulood.

Plaanime jätkata riigisisest kommunikatsiooni ja Eestit tutvustavate töövahendite tutvustamist ning rakendamise toetamist koolituste ja konsultatsioonide kaudu peamistele sihtrühmadele, kelleks on välisinvesteeringuid kaasavad ettevõtted, eksportivad ettevõtted, turismisektori ettevõtjad, ettevõtlusorganisatsioonid ja avalik sektor.

TURU- JA ÄRIANALÜÜS

Ajakohasel informatsioonil on oluline roll nii igapäevaste otsuste tegemisel kui ka pikaajalisel planeerimisel. Niisuguste otsuste langetamist toetab EASi ärianalüüsiüksus, kes kogub ja süstematiseerib avalikest andmebaasidest kättesaadavaid andmeid ning aitab lahendada püstitatud probleeme teostades andmeanalüüsi. Ärianalüüsiüksuse roll on samuti jälgida globaalseid makromajanduslikke trende ning EASi tegevuste tulemuslikkust ja mõjusust. Viimane aitab algatada, lõpetada või kujundada ümber meetmed ja teenused nii, et need vastaksid olukorrale majanduses, aitaksid ettevõtetel ületada suuri barjääre ja ei sekkuks seal, kus turg toimib hästi.

EASi strateegiliste eesmärkide saavutamiseks oleme võtnud fookusesse järgmised teemad:

- Eesti ja sihtturgude makromajandusnäitajate ning trendide analüüs,
- ettevõtlusmaastiku analüüs (sektorid, väärtusahelad),
- investeerimiskeskonna analüüs,
- EASi kliendibaasi ja teenuste analüüs, ning
- Eesti ettevõtluse ja ettevõtluskeskkonna konkurentsivõime analüüs.

Toetamaks EASi strateegiat, kujundame EASi ärianalüüsiüksusest Eesti ettevõtluskeskkonna ärianalüüsi haldavate teadmiste ja andmete konsolideerija. Saades sisendit ja tehes koostööd erinevate andmeid koguvate ja töötlevate organisatsioonidega (Statistikaamet, Eesti Pank, Konjunktuuriinstituut, Äriregister, Eurostat, OECD jne), ülikoolidega, erialaliitudega ja ministriumitega, saame luua seni puudunud analüütilisi ja lisandväärtust loovaid vaateid Eesti majanduse, erinevate sektorite ja ettevõtete konkurentsivõime kohta ning simuleerida mitmesuguseid tegevusstsenaariume. Oluline on saadaolevate andmete väärtustloov kombineerimine ja informatsiooni kasulikuks muutmine. Eesmärk on mitte dubleerida riiklike andmebaase, vaid koostöös andmete omanikega leida võimalused väärindatud informatsiooni loomiseks. Siinkohal on oluline teha koostööd ülikoolidega, et kasutada ära läbiviidud uuringuid ja teadusasutuste juurdepääsu uuringuid sisaldatavatele andmebaasidele ning algatada uusi teadustöid.

Lisaks EASi sisestele üksustele näeme edaspidi ärianalüüsi informatsiooni tarbijatena veel EASi kliente, potentsiaalseid investoreid, poliitikate kujundajaid ja ettevõtlusorganisatsioone.

ORGANISATSIOONI STRATEEGILISED ARENGUEESMÄRGID JA TEGEVUSED

Toetuste keskuse prioriteetidid

Toetuste keskuse prioriteetideks on strateegiast tulenevate eesmärkide võimendamine toetavate toetustega, nende jooksev seire ja tulemuste hindamine ning ka toetustingimuste lihtsustamine vastavalt üldise struktuurivahendite raamistiku võimalustele.

2018. a lõpus avasime mitmeid ettevõtetele suunatud **uusi toetusi**, sh digidiagnostika toetus, tootearendustoetus ning välismessitoetus. Peatselt lisanduvad Eesti-Norra Green ICT väike- ja suurprojektid ettevõtete koostöökis Norra ettevõtjatega oma toodete arendamisel ja protsesside digitaliseerimisel; koostöös Rahandusministeeriumi ja Tallinna Börsiga on lisandumas toetus börsile sisenemiseks. Toetuste edukaks rakendamises on vajalik pidevalt seirata tulemusi ja turu ootusi ning vajadusel viia sisse tingimustesse muudatusi – nii oleme muutmas Tugiteenus- ja arenduskeskuste **toetuste tingimusi turuolukorrale vastavaks**, et kasvatada nõudlust ning laiendamas ettevõtete võrkudega liitumise meetmes toetatavaid tegevusi.

Sama oluline on jälgida, millised on **toetuste pikaajalised mõjud**. EAS rakendab selleks järeelseire süsteemi ning hindab igas taotluses seatud eesmärkide täitmist aasta kuni kahe jooksul ka pärast projektide elluviimist. Näiteks kas toetuse tulemusena on sõltuvalt toetuse ootustest ettevõtte müügitulu ja lisandväärtus töötaja kohta kasvanud, eksporditurud laienenud ning ekspordi osakaal majandustegevuses kasvanud. Struktuuritoetuste tulemusi hinnatakse ka kogu riigi tasandil ning 2018. a oli **struktuurivahendite esimene vahehindamise aasta**. Seega keskendume 2019.a. I poolaastal toetuste laiemale seirele, millega annab Euroopa Komisjon hinnangu liikmesriigi sekkumisloogika asjakohasusele ja tulemuslikkusele.

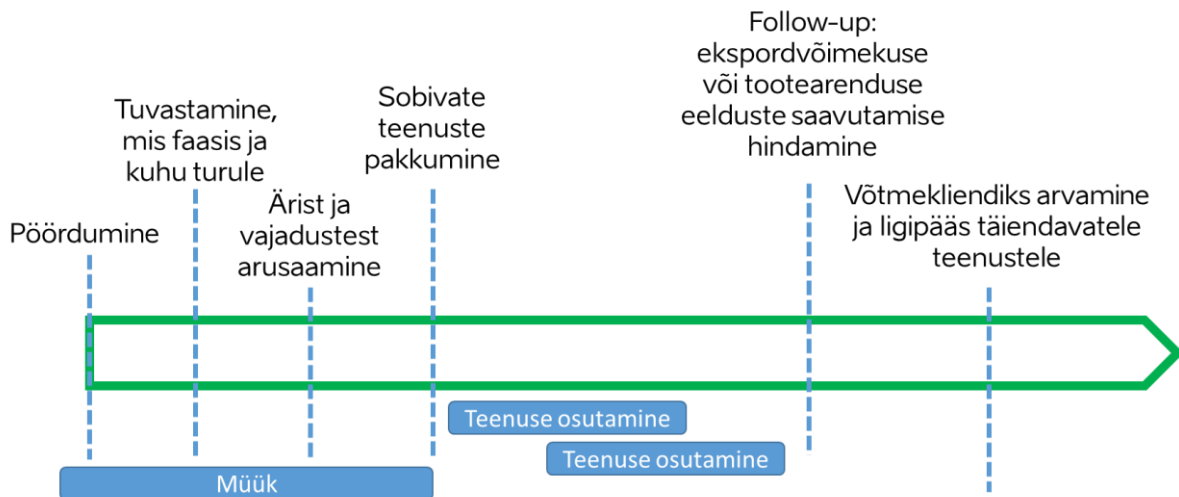
Toetustingimuste lihtsustamisel on 2019. a oluliseks märksõnaks võtta struktuurivahendite toetuste aruandluses (meetmed, mille toetus on alla 100 000 euro) kasutusele **lihtsustatud kuluhüvitusviisid**, et vähendada veelgi toetuse saajate ja EASi halduskoormust aruandluse faasis. Muudatustega väheneb kuludokumentide kontroll ning suurema rõhuasetuse saab seada taotluste hindamisele ja tulemuste mõõtmisele.

Jooksvalt on EASi keskseks eesmärgiks fookuseerida kõrgemat lisandväärtust loova strateegia eesmärkidele, mis toob toetuste suunal kaasa strateegiaga kaudsemat seost omavate toetuste suunamise EASist välja. 2018. a andsime kõigi regionaalvaldkonna toetuste rakendamise üle Riigi Tugiteenuste Keskusele (16 toetust mahus ca 275 miljonit eurot). 2019. a näeme prioriteedina tugevdada maakondlike arenduskeskuste võrgustikku alustava ettevõtja esmaseks kontaktpunktiks ning anda neile üle nii alustavale ettevõtjale suunatud teenused kui toetusena starditoetuse.

Kliendi teekond ja EASi väärtuspakkumine

2018. a kliendi teekonna peamiseks fookuseks oli tõhustada teenuste müügi- ja osutamise protsessi. Selleks arendasime ja võtsime kasutusele kliendihaldustarkvara CRMi funktsionaalsusi, mis aitasid protsesse digitaliseerida ja automatiseerida ning efektiivsust saavutada. Nüüdseks on kliendi huvi teenuste osas ja väärtuspakkumisega seotud teenuste info reaajas kõigile osapooltele kättesaadav ning saame teenuse osutamist kiiremini alustada.

Joonis 12. Kliendi teekond

EASi strateegiliste eesmärkide saavutamiseks võtame fookusesse 2019. a kliendihalduse ja väärtuspakkumisega seotud järgmised arendused:

- ambitsioonikate ettevõtete leidmine ja tuvastamine, et kasvatada võtme- ja kasvuklientide arvu kliendiportfellis;
- proaktiivse müügi toetamine, et jõuda veelgi enamate ettevõtete ja investoriteni;
- vajaduspõhiselt personaalsete teenuste pakkumine, et pakkuda paremat tuge ettevõtte ambitsiooni realiseerimisel.

Personal ja areng

Personali- ja arengu valdkonna peamised prioriteedid 2019. a on toetada EASi uue strateegia elluviimist tagades, et eesmärkide täitmiseks on olemas vajalikud kompetentsid. See hõlmab nii strateegiat toetavate uute koolitus- ja arenduspõhimõtete loomist, strateegiapõhist koolitus- ja arendustegevuste planeerimist, põhiüksuste spetsiifilisi suuri sisse ostetavaid koolitus- ja arendustegevusi kui juhtide arendamist. Samuti luuakse uute töötajate sisseelamise ja väljaõppe süsteem.

Teiseks plaanime lihtsustada ja kiirendada personalihaldusteenust. Kogu personalihaldusteenus kaasajastatakse luues konkreetse ja arusaadava põhimõtete kirjelduse, mida osapooltel on lihtne jälgida ning arendatakse välja uued ja lihtsalt kasutatavad lahendused personalihaldustarkvaras ja dokumendihaldussüsteemis. Lahenduste tulemusena on paljud tegevused automatiseeritud ning liigutatakse andmeid, mitte dokumente.

Kolmandaks viime ellu kriitilised personaliprojektid. Vastavalt uuele strateegiale on EAS loobunud ja loobub edaspidi funktsioonidest, mis ei ühildu organisatsiooni fookusega. Sellest tulenevalt tegeleb personali- ja arengu valdkond erinevate projektidega, mis aitavad funktsioone üle anda.

Turundus ja kommunikatsioon

Kommunikatsioonitegevustes on prioriteetsed need sõnumid ja tegevused, mis aitavad 2019. a organisatsiooniüleseid eesmärke, edulugusid ja tulemusi kommunikeerida. EASi kommunikatsioonialane tegevus jaguneb kuueks:

- Organisatsiooniüleised eesmärgid/sõnumid, mis näitavad EASi olulisust Eesti majandusarengu hoogustamisel. Aasta eesmärkide kommuniqueerimine, edulood, majanduse seisukohalt oluliste trendide/tulemuste kommenteerimine jne. Proaktiivne kommunikatsioon.
- Kommunikatsioon kolme tegevusvaldkonna põhiselt - Eesti ettevõtete ekspordivõimekuse hoogustamine, turistide arvu kasvatamine, välisinvesteeringute Eestisse toomine. Proaktiivne kommunikatsioon.
- Meediasuhtlus ja meediapäringutele vastamine tõukuvalt meedia huviväljas olevatest teemadest. Proaktiivne/reaktiivne kommunikatsioon.
- Kriisikommunikatsioon. Vajaduspõhine/proaktiivne/reaktiivne kommunikatsioon.
- Valitsussuhted. Kohtumised parlamendis esindatud erakondade ja komisjonidega, valitsuse liikmete, presidendi ning partnerorganisatsioonidega. Proaktiivne kommunikatsioon.
- Sisekommunikatsioon. Vajaduspõhine/proaktiivne/reaktiivne kommunikatsioon.

Turunduse valdkonna 2019. a peamiseks prioriteedid on koordineerida riigi turundamist EASi strateegilistest eesmärkidest lähtuvalt ja üksustevahelises koostöös. Tegeleme Eesti tutvustavate materjalide täiendamisega ettevõtjate ja teiste organisatsioonide vajadustest lähtuvalt ning hoiame need kättesaadavad läbi teenuskeskkonna brand.estonia.ee.

Ettevõtluse keskusele osutame jätkuvalt ühtlase, kiire ja efektiivse (standardiseeritud põhjad) turundustoe pakkumist, luues teenustele sihtgrupist lähtuvalt sõnumid ja tekstid, muutes eas.ee koduleht infokanalist müügikanaliks ning tehes keskuse prioriteetidest lähtuvalt valitud teenustele turundus- ja kommunikatsioonitegevusi.

Ärianalüüs

Alates 2017. a on ärianalüüsiüksusel keskne roll organisatsiooniülese juhtimisinfo kättesaadavuse tagamisel ja andmeanalüüsi teostamisel. 2019. a jätkame keskuste igapäevase töö toetamist äri- ja turuanalüüsi näol ning töötame välja andmete automatiseerimise ja visualiseerimise lahendused (dashboardid), et juhtimisinfo oleks ajakohane ja kättesaadav. EASi 2019-2023 strateegia kontekstis töötame välja monitoorimissüsteemi, et saaksime jooksvalt jälgida, kuidas liigume pikaajaliste eesmärkide poole ning vajadusel teha tegevustes korrektsioone või viia eesmärgid kooskõlasse muutuvate oludega.

2019. a I kvartalis on tavapärasest suurem koormus EL struktuurivahendite seirel, kuivõrd 2019. a I pooles ootab ees 31.12.2018 seisuga vahehindamine. Lisaks on I poolaastasse kavandatud ministriumite ülese ettevõtlusmeetmete mõjude hindamine, kus muuhulgas saavad hinnatud EASi toetused ja omaprogrammid.

Infosüsteemide arendamise valdkonna prioriteedid

2018. a suurimaks väljakutseks oli regionaalarenguvaldkonna meetmete üleandmine RTKle. Lisaks alustasime EASi tuumiksüsteemide kooskõlla viimisega Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrusega 2016/679 (isikuandmete kaitse üldmäärus, GDPR), millega jätkame ka järgmine aasta. Arendasime e-teeninduse funktsionaalsusi, mis suurendasid klientide kasutusmugavust ning kiirendasid protsessi projektide menetlemisel. Toetasime kliendi teekonna arendustegevusi läbi kliendihaldustarkvara CRM arenduste.

Lähtuvalt EASi strateegilistest eesmärkidest on 2019. a infosüsteemide arenduses fookus nendel süsteemidel ja lahendustel, mis toetavad kõige enam EASi strateegiliste eesmärkide täitmist:

- kliendihaldussüsteemi edasiarendamine, mis toetab kogu klienditeekonda ja väärtuspakkumise loogikat;
- lihtsate lahenduste leidmine ja juurutamine, mis toetavad uute klientide leidmist; teenuste arendamist, müüki ja osutamist;
- turu- ja ärianalüüsi teostamiseks usaldusväärsete andmete tekitamine, haldamine ja analüüsi tööriistade arendamine. BI tööriista kasutuselevõtmine, mis võimaldab kätte saada kiiret ja adekvaatset juhtimisinfot;
- tõhusate turvameetmete kasutamine infoturbe tagamiseks;
- lahenduste leidmine ja juurutamine, mis toetavad IT kuluefektiivsuse võtmenäitajate rakendamist EAS tegevuste elluviimisel.

Siseaudit

Siseauditi üksus aitab kaasa EASi tegevuste täiustamisele ja eesmärkide saavutamisele. Selleks viime läbi kindlustandvaid ja nõuandvaid töid. Siseauditi üksuse 2019. a tööplaan valmib koostöös EASi juhatuse, auditikomitee ja nõukoguga, lähtudes läbiviidud riskide hindamise tulemustest. Prioriteediks on nende protsesside ja tegevuste auditeerimine, mis on olulised EASi strateegilises tegevuskavas toodud eesmärkide saavutamiseks.

PEAMISED RISKID

2018. a viisime riskide hindamise läbi nii organisatsiooniüleste kui ka EASi poolt rakendatavate meetmete ja programmide riskide vaates. Kaardistasime olulised riskid, mis takistavad EASi eesmärkide saavutamist ning mis vajavad asutuseülest tähelepanu ja maandamist. Sellel aastal oli oluline fookus ka riskide kaardistamisel seoses uue EASi strateegiaga.

Vastavalt riskide hindamise tulemustele on kõrgeim risk EASi jaoks see, et **EASi tulemuste mõõtmise süsteem ei toeta strateegiliste eesmärkide saavutamist**. Iga töötajale seatud eesmärgid peavad panustavad selgelt üksuse tulemuskaardil seatud eesmärkidesse ja need omakorda EASi eesmärkidesse. Kuna tänasel päeval ei ole see kaskaad üle kogu organisatsiooni kokku lepitud, siis selle riski maandamiseks tuleb üle vaadata EASi, üksuste ning töötajate tulemuskaardid-eesmärgid ning viia need kooskõlla EASi strateegilises kavas püstitatud eesmärkidega.

Teine oluline risk on kohati puudulik **eesmärkide täitmise mõõtmismetoodika**, mistõttu võib olla keeruline tulemusi mõõta või on mõõtmise alused ebakorrektsed. Maandamistegevusena lepime selgemalt kokku mõõtmise metoodika põhimõtted.

Kolmandaks oluliseks riskiks on **IT strateegia uuendatud kokkuleppe puudumine**, mistõttu eksisteerib risk, et investeerime valedesse süsteemidesse või kujundame valesid lahendusi. Maandamistegevusena oleme juba alustanud uue IT strateegia väljatöötamisega.

Personaliriskidest on kõrgeim **võtmeisiku risk**, see tähendab ainuisikuliselt teatud tööloiku täitva töötaja organisatsioonist lahkumise risk. Eksisteerib väga mitmeid funktsioone, mille täitmise pädevus on vaid ühel inimesel. Töötaja haigestumisel või lahkumisel võib funktsioon jääda pikaks ajaks täitmata. Samuti on keeruline ka kompetentside jagamine. Maandamismeetmena tuleb keskenduda motivatsioonipaketi iga-aastasele ülevaatamisele ning personaalsele motiveerimisele, et suurendada personalis tahet ja motivatsiooni siduda end organisatsiooniga võimalikult pikaks ajaks. Tähtis on ka töötada välja lahendused, kus võtmeisikutele tekitataks järelkasvu võimalused ning funktsioonid oleksid võimalusel kaetud mitme töötaja poolt.

Jätakuvalt eksisteerib **ka avalikkuse/meedia negatiivse hoiaku risk** EASi tegevuste eesmärgipärasuse ja läbipaistvuse suhtes. Ühiskonna ootus EASi tegevuste eesmärgipärasusele ja läbipaistvusele seab kahtluse alla iga uue EASi algatus (uus teenus, projekt, töökorraldus jms), mistõttu võib olla organisatsioonis hirm teha asju uut- või teistmoodi. Maandamismeetmena on oluline tõhustada proaktiivset ja reaktiivset kommunikatsiooni, koolitada töötajaid ja kõneisikuid.

Olulist sisendit riskide juhtimisse annab oktoobris 2018. a käivitatud EASi anonüümne vihjeliin. See annab võimaluse edastada meile olulist informatsiooni nii majast seest kui ka väljast, seonduvalt võimalike pettusekahtluste ja eetika- ning korrupsiooni alaste rikkumiskahtluste esiletoomiseks.